

APOSTOLATSKI CENTAR "SAV TVOJ"

Put duhovnog savršenstva br. 23

Katolički nauk o vanrednim mističnim fenomenima i đavolskim utjecajima

Zdravo Marijo,
Zlatna.
Kraljice mira,
prepuna sjaja
Zvijezdo što kroz tminu vodi
život moj.
Sav se danas predajem Tebi,
Krasna,
Majko moja i Majko
Krista Kralja
Da uvijek budem Njegov i uvijek
Sav-Tvoj.

Naslov: *Katolički nauk o vanrednim mističnim fenomenima i đavolskim utjecajima*

Priredio: *Na temelju priručnika duhovnosti na talijanskom autora Royo Marin, Tanquery, Bernard, i Dizionario di spiritualità,* priredio p. Miljenko Sušac SMM – misionar monfortanac

Nakladnik: Apostolatski centar «Sav Tvoj»
Priprema i tisak: Apostolatski centar «Sav Tvoj»
Lektura: Miroslava Lucić

Naklada: 1000 kom
ISBN: 9789537668396

Narudžbe na adresu:

Apostolatski centar "Sav Tvoj"
Porečka 62
10 000 Zagreb
Tel/fax: 01/23 70 332
Tel: 01/23 71 822

Put duhovnog savršenstva br. 23

KATOLIČKI NAUK O VANREDNIM MISTIČNIM FENOMENIMA I ĐAVOLSKIM UTJECAJIMA

Zagreb, 2015.

Predgovor

Poštovani čitatelju, iz naše svećeničke prakse uvidjeli smo da među vjernicima vlada potpuno neznanje o naravi samog mističnog iskustva i vanrednih mističnih fenomena, a istovremeno se mnogi bez ikakva kriterija razlučivanja na to pozivaju. Iz toga razloga smo priredili ovu knjižicu na temelju klasičnih priručnika kršćanske katoličke duhovnosti *Royo Marin, Tanquery, Bernard, i Dizionario di spiritualità* koje smo konzultirali na talijanskome jeziku.

Važno je naglasiti da bit mistike nisu mistični fenomeni, nego ulivena Božja ljubav koja iznutra čisti i preobražava dušu, i da je bilo svetaca koji nisu imali doživljaje mističnih fenomena a došli su do vrhunca svetosti i mistike na zemlji.

U knjižici donosimo i kratki prikaz svih mističnih fenomena koje poznaje svetačka tradicija katoličke Crkve kao i najvažnije upute za zdravo razlučivanje privatnih objava.

Dao Bog, Majka Božja i zagovor sv. patera Pija, koji je bio jedan od najvećih mistika u povijesti katoličke Crkve, da objavljivanje ove knjižice donese obilje duhovnih plodova u našem hrvatskome narodu.

Zagreb, 2. veljače 2015, blagdan Isusova prikazanja u Hramu – Svijećnica

p. Miljenko Sušac SMM – misionar monfortanac

O SAMOJ NARAVI MISTIKE

Mistika je onaj dio duhovnog bogoslovlja koji se bavi oblicima ulivene kontemplacije. Promatrana iskustveno kontemplacija je najviši način spoznaje Boga na zemlji. Sastoji se u nadnaravnom i neposrednom iskustvu božanskoga, u doživljaju Apsolutnoga. Mistika je intimna spoznaja transcendentalnoga svijeta. Religiozni doživljaj najvišeg reda. Časovito ujedinjenje s Bogom, prije smrti, dakle u tijelu. Prate ga estetski, emocionalni, intelektualni, a često i fizički elementi, tako da obuhvaća čitava čovjeka. Mistik se osjeća sjedinjen s Bogom po nadnaravnom gledanju i iskustvu, oslobođen od svojih ograničenosti i uzdignut nad sama sebe. Mistično doživljavanje je puni rascvat milosnog života u kršćanskoj duši, kruna sveg asketskog nastojanja. To je zemaljski predujam nebeske sreće. Uvod u blaženo gledanje. Ali u povijesti mistike uvijek je bilo poteškoća u njenom ispravnom shvaćanju.

Već prvi kršćani se bore s krivim gnostičkim misticizmom. Kršćanska mistika dobiva svoj zamah nastankom monaštva. Ali već Kasijan upozorava: **nema mistike bez asketskog života**. Areopagita stvara kršćansku mističku terminologiju. U srednjem vijeku se pojavljuju dva mistička pravca (dominikanski i franjevački) i veliki broj duša obdarenih mističkim znakovima (sv. Franjo Asiški, sv. Brigita, dvije Mehtilde, sv. Katarina Sijenska., sv. M. M. Pazzi, Tauler, bl. H. Suzo, sv. Ignacije Loyola., sv. Terezija Avilska, sv. Ivan od Križa...) U novije doba su poznati kao mi-

stici: sv. Ivan Vianey, sv. Mala Terezija, bl. Elizabeta od pr. Trojstva, Ch. de Foucauld, G. Galgani, Newman, K. Emmerich, Edith Stein i dr. Mistični se doživljaji mogu teško izreći ljudskim jezikom. U tu svrhu se mistici obično služe slikama, simbolima i metaforama.

Mistično iskustvo je motrenje sakrivenog Boga. Premda je Bog u sebi "svjetlo", na zemlji nam Bog ostaje sakriven Bog, naime, nije predmet naših sjetila niti ga preko njih možemo upoznati. Uza sve to - kako tvrdi većina teologa - svi su kršćani pozvani na mističan život. Mnogi ga, doduše, nikada ne postignu.

Mistika kao teološko istraživanje dio je teologije duhovnosti koja se bavi ulivenim i nadnaravnim dijelom puta duhovnog iskustva do kojega vjernik ne može doći nikakvim svojim nastojanjem jer se radi o čistom Božjem daru. A ako govorimo o mistici kao mističnom iskustvu, onda je to novi i viši stupanj spoznaje i sjedinjenja s Bogom na zemlji, a sastoji se od nadnaravnoga i neposrednoga iskustva Božje prisutnosti u duši. Mistična duša živi u potpunom predanju i osjeća se vođena Duhom Svetim, sjedinjena s Bogom po nadnaravnom kontemplativnom motrenju i iskustvu, uzdignuta iznad same sebe, preobražena u Krista.[1]

---

[1] C.V. Truhlar, *L'esperienza mistica,* Rim, 1985., Izvrsna studija o svim bitnim elementima mističnog iskustva; J. Jaegen, *Mistični život milosti,* Split, 1983., donosi opis rastućeg mističnog iskustva sve do vruhnaca mistike ili mističnog braka.

Put kojim Bog vodi dušu do vrhunaca mističnog iskustva obično počinje iskustvom početne kontemplacije i pasivnih čišćenja duše u tamnim noćima u kojima Bog ulijeva svoj Duh u dušu, a ona ga ne može potpuno prihvatiti zbog vlastite nepročišćenosti. U tom stanju duša doživljava duhovni život kao pasivno iskustvo, tj. svojim molitvama, naporima volje i razuma ne može u ta iskustava niti ući, niti iz njih pronaći izlaz, nego ih prihvaća i prikazuje Bogu čekajući da On učini svoje djelo u njoj. Kontemplativna molitva u kojoj se Bog očituje i daruje duši je sastavni dio čišćenja i preobraženja duše, prati je i duhovno jača u svim iskustvima prolaska kroz tame i suhoće, pa i onda kada se osjeća ostavljenom, ta dinamika prati dušu sve do sjedinjenja.

Osim karmelskih svetaca i sv. Alfons Liguori navodi i rast same kontemplativne molitve koji od početnog stupnja molitve sabranosti ili čisto kontemplativnog mirovanja, preko pozitivne (potvrdne) i negativne (niječne) kontemplacije, kontemplacije nadnaravne sabranosti i smirenosti (mira), te negativne kontemplacije jasnog potamnjenja vodi dušu do mističnog sjedinjenja s Bogom. A i o samom sjedinjenju sv.Alfons ukazuje na rastuću dinamiku triju vrsta sjedinjenja s Bogom te razlikuje: jednostavno sjedinjenje, sjedinjenje zaručništva u kojem duša sjedinjenje s Bogom još ne kuša kao trajno stanje, i duhovni brak kao vrhunac mističnog preobraženja u kojem duša doživljava sjedinjenje s Bogom kao trajno mistično stanje.[2] Upravo o tom vrhun-

---

[2] Sv. Alfons Liguori, nav. dj. str. 24-45. Na samo njemu svojstven genijalno jednostavan način opisuje teme koje

skom mističnom iskustvu je na primjer sv. Ljudevit Montfortski govorio kada je kazao prijatelju Blainu da osjeća u duši trajnu Isusovu i Marijinu prisutnost.

Taj postupni duhovni rast u iskustvu mističnog sjedinjenja s Bogom može se karakterizirati kao pojednostavljenje cjelokupnog duhovnog života. Duša koja kroči tim putem doživljava ljubav prema Bogu i sjedinjenje s Njime kao isključivu privlačnost, kao žarku želju i čežnju za Bogom koja se kuša kao jedna vrsta nutarnjeg mučeništva te ljubav postaje primarni motiv svih nastojanja.

Ako bismo htjeli općenito opisati mistično iskustvo, onda treba kazati da se radi o neposrednom iskustvu sjedinjenja s Bogom doživljenim kao prisutnim i transcendentnim. To iskustvo duša živi u potpunom predanju, a doživljava ga kao čisti Božji dar koji je zahvaća i potpuno preobražava u sjedinjenju bića, života, djelovanja po ljubavi s Bogom. Duša ima potpuni osjećaj Božje prisutnosti kao novost u duhovnom životu koji je preobražava, osjećaj pasivnosti ili besplatnog dara tog iskustva, te osjećaj neizrecivosti kako se Bog daruje ili objavljuje, ili neizrećivosti onoga kako to ona sama proživljava te ona koristi simbole i slike da bi to izrazila.

Uz mistična iskustva se obično povezuju i posebni mistični fenomeni kao što su viđenja, nutarnji govori, krvarenja, izbijanje svjetla, stigme, lebdenja, bilokacije i druge slične pojave koje su samo popratne stvari i manifestacije

---

smo ovdje spomenuli.

mističnog iskustva, nipošto bit mistike, a još manje bilo kakav dokaz svetosti osobe.

Bit mistike nije u tim fenomenima koji kod nekih mistika mogu potpuno izostati kao kod sv. Terezije od Djeteta Isusa. Sv.don Bosco svjedoči da je sv.Dominik Savio lebdio kod molitve iza sv. Mise.

Srž mistike je neposredno, izravno i osobno ulijevanje Boga u dušu koju osobno čisti, prožima, preobražava misli, volju, osjećaje, pamćenje i maštu te sjedinjuje duše sa Sobom po ljubavi. Ni mistična iskustva nisu sva ista. Ona se razlikuju po naglascima i opisima samoga iskustva.

Tipologiju mističnoga iskustva možemo podijeliti u tri velike skupine prema dominantnim naglascima, a u opisu jednoga mističnoga iskustva mogu biti prisutni elementi iz drugih skupina. Prva je mistika usredotočena na objekt svoga iskustva.

U tu skupinu spadaju: kozmička mistika u kojoj je naglašen skladan odnos sa stvorenim svemirom; spekulativna ili intelektualna mistika koja naglašava misaoni, spoznajni proces duše, te afektivna mistika koja inzistira na osobnom odnosu s Bogom ljubavi, a u svojem klasičnom obliku postaje zaručnička. Brojni sveci su predstavnici upravo ovog mističnog iskustva.

Druga skupina, manje poznata, je mistika usredotočena na djelovanje i apostolat, a usmjerena je na iskustvo sudjelovanja u Božjem djelovanju u povijesnom trenutku i sudjelovanje mistika u tom djelovanju. Kao predstavnike

te mistike autor navodi sv. Ignacija Loyolskog, sv. Vinka Paulskog i bl. Tereziju iz Kalkute.

Treća skupina je mistika usredotočena na subjekt, na samu osobu koja proživljava mistično iskustvo s opisom temeljnih unutarnjih stavova duše koja ide putem sjedinjenja s Bogom u mističnom iskustvu. U ovu kategoriju spada mistika koja inzistira na posveti Bogu i sudjelovanje u Isusovu životu, čiji je glavni predstavnik kardinal de Berulle te mistika koja opisuje ne toliko objekt svoga iskustva, nego njegov unutarnji proces. Sv. Terezija Avilska je najveći predstavnik ove mistične struje.[3]

Opisujući narav kontemplacije ostavili smo po strani izvanredne pojave koje ju često prate, počevši od zanosnog sjedinjenja: viđenja, objave itd. A kako đavao oponaša božanska djela, ima katkada - kod pravih i lažnih mistika - i đavolskih pojava. Govorit ćemo najprije o božanskim, a onda o đavolskim pojavama.

VANREDNI MISTIČNI FENOMENI

Vanredne mistične fenomene podijelit ćemo u tri skupine:

a. Jedni su intelektualne, spoznajne naravi, odnose se na spoznajnu moć duše. Ovdje spadaju: viđenja, nutarnji govori, objave, razlikovanje duhova, hierognosa (spoznaja onoga što je sveto) i drugi mistični spoznajni fenomeni.

---

[3] Ch. A. Bernard, nav. dj. str. 496- 498.

b. Drugi su afektivne naravi. Ovdje spadaju: ekstaze i plamen ljubavi.

c. Treći su mistični fenomeni koji se odnose na tjelesnost. Ovdje spadaju: stigme, krvave suze i znoj, obnova i razmjena srdaca, trajni ili duži post, nespavanje, gipkost, bilokacija, levitacija, tankoća, širenje svjetla, širenje mirisa.

1. VANREDNI MISTIČNI FENOMENI INTELEKTUALNE, SPOZNAJNE NARAVI

Ovi mistični fenomeni se odnose iznad svega na razumsku dimenziju ljudskoga bića pa od tuda i ovakva njihova klasifikacija. Ovdje spadaju: objave, viđenja, nutarnji govori, čitanje srdaca, hierognosa (spoznaja onoga što je sveto) i drugi mistični spoznajni fenomeni.

ČITANJE SRDACA je još jedan od vanrednih mističnih fenomena spoznajne naravi. Radi se o nadnaravnoj spoznaji duhovnog stanja i tajni srdaca. Bog ovu milost daje kome, kada i kako hoće za duhovnu korist duše koja prima ovu spoznaju ili drugih ljudi.

Mnogi sveci su imali ovaj dar. Dosta se prisjetiti sv. Tome, sv. Filipa Nerija, sv. Josipa iz Kopertina, sv. Ljudevita Montfortskoga, sv. Ivana od Boga, sv. Ruže Limske, a na poseban način sv. Ivana Marije Vianeya i sv. patera Pija koji su godinama ovaj dar prakticirali tijekom ispovijedanja brojnih vjernika koji su im svakodnevno dolazili. Mnoge su zgode iz svetačke tradicije koje svjedoče o ovome daru.

Tako na primjer sv. Ivan Marije Vianeyu, po pričanju jednoga mladića, kad ga je ispovijedao, upita ga je li sve kazao na što ovaj odgovori potvrdo, a svetac doda a što je s onim svijećama koje si ukrao u sakristiji crkve sv. Vinka tada i tada? Zbunjeni mladić samo ponizno reče da je bio zaboravio.

Sigurnu i nepogrješivu nadnaravnu spoznaju tajni srdaca može se imati samo po Božjoj milosti. Do toga ne može doći ljudska narav ni đavao. Ali čovjek iskusan u duhovnim stvarima a i đavao mogu naslutiti nekom moralnom sigurnošću stanje nutrine neke osobe kao što iskusan liječnik ili psiholog mogu uvidjeti stanje njihova pacijenta.

HIEROGNOSA (SPOZNAJA ONOGA ŠTO JE SVETO) je sposobnost koju su imali neki sveci da prepoznaju stvari i predmete koji su blagoslovljeni. Na primjer koja je slika ili krunica ili neki drugi nabožni predmet blagoslovljen, a koji nije. Bl. Katarina Emmerich je znala sa svom sigurnošću kazati koji su među mnoštvom nabožnih predmeta blagoslovljeni, a koji nisu. Sv. Katarina Sijenska je opomenula jednog svećenika koji ju je htio staviti na kušnju nudeći joj neposvećenu hostiju kao tijelo Kristovo, a svetica je odmah prepoznala kako stvari stoje. Slični događaji su bili u životu sv. Franciske Rimske i sv. Ludovine. Hijerognosa se može smatrati nekom simpatijom ili Božjom milošću osnaženom naravnom sklonošću prema svetome koja se ostvarila u duši po preobrazbi same duše u Boga.

PRIVATNE OBJAVE

Narav privatnih objava: Izložit ćemo im narav i pravila za razlikovanje pravih od lažnih, privatnih od javnih objava. Božanska je objava - općenito govoreći - nadnaravno očitovanje što ga daje Bog o nekoj nepoznatoj istini. Kad to očitovanje Bog daje za dobro cijele Crkve, tada se radi o javnoj objavi, (na primjer objave Srca Isusova sv. Margareti Mariji Alaqoce), a kad Bog daje očitovanje isključivo radi duhovne korist onih osoba kojima ga daje, tada to nazivamo privatnom objavom. Ovdje govorimo samo o toj posljednjoj.

Uvijek je bilo privatnih objava. Sv. Pismo i postupci za kanonizaciju nam za to daju dovoljno primjera. Ove objave ne spadaju u predmet katoličke vjere koja se oslanja samo na polog koji je sadržan u Sv. Pismu i Usmenoj Predaji, i koji je povjeren Crkvi da ga vjerno tumači. U privatne objave, prema tome, nisu dužni vjerovati svi vjernici. Kad ih Crkva odobrava, ona nas time ne prisiljava da u njih i vjerujemo, nego samo dopušta - tako nam veli papa Benedikt XV. - da se mogu objavljivati za pouku i poticaj vjernicima: pristanak, dakle, kojim pristajemo uz te objave nije obvezujući čin katoličke vjere, nego čin obične ljudske vjere, koji se temelji na činjenici da su te objave vjerojatne i da ih možemo pobožno vjerovati.

Ipak mnogi teolozi misle da same osobe, kojima su te objave dane, mogu u to vjerovati pravom vjerom samo ako imaju sigurnih dokaza u njihovu vjerodostojnost.

Kako nastaju objave? Nastaju na tri različita načina: a) viđenjima; b) nutarnjim riječima; c) Božanskim doticajima.

VIĐENJA su nadnaravni opažaji objekta koji čovjek naravno ne može vidjeti. Ta se viđenja smatraju objavama samo onda kad otkrivaju nepoznate istine. Ta su viđenja trovrsna: 1. osjetilna, tjelesna, vide se tjelesnim očima; 2. imaginativna, maštom, viđenja popraćena slikom mašte; 3. intelektualna, razumska, viđenje u razumu bez ikakvih popratnih slika.

1. Osjetilno ili tjelesno viđenje, koje zovemo i ukazanjem, takvo je kad gdje osjetila zamjećuju objektivnu stvarnost, koja bi inače bila nevidljiva čovjeku. Nije nužno, da opaženi predmet bude tijelo od mesa i kosti, dosta je da bude zamjetljivog oblika ili svijetlog izgleda. Tako na primjer teolozi općenito drže, zajedno sa sv. Tomom, da naš Spasitelj kad se ukazuje u Euharistiji to se tumači na dva načina: ili čudesnom utisnutom slikom u očne organe (to je u slučaju, kad ga vidi samo jedan) ili stvaranjem u zraku neke realne osjetilne forme, ali ipak različite od tijela našeg Spasitelja.

2. Imaginarna su viđenja ona, koja izvodi u mašti ili sam Bog ili preko anđela, bilo na javi ili u snu. Tako se Božji Anđeo ukazao sv. Josipu više puta u snu, a sv. Terezija pripovijeda o više imaginarnih viđenja ljudske naravi našeg Spasitelja, koja je imala u budnom stanju. Često ova viđenja prati i intelektualno viđenje, koje mu tumači značenje.

Katkada čovjek u viđenju prolazi dalekim krajevima: tada se radi - ponajviše - o imaginarnim viđenjima.

*3. **Intelektualnim viđenjima*** nazivamo ona, u kojima razum zapaža duhovnu istinu, bez osjetilnih formi: takvo je bilo viđenje presvetog Trojstva, što ga je imala sv. Terezija. Ova viđenja nastaju bilo preko ideja, koje smo već stekli, samo što ih Bog sređuje ili preinačuje, bilo preko ulivenih oblika (species infusae), koji bolje prikazuju božanske naravi, negoli stečeni pojmovi. Katkad su ta viđenja nejasna i očituje se samo prisutnost objekta. Drugi su put opet bistra, ali traju samo jedan čas. To je kao neko intuitivno gledanje, koje ostavlja duboki dojam.

Ima viđenja, koja u sebi imaju u isto vrijeme dvije ili tri vrste. Tako je viđenje sv. Pavla na putu u Damask bilo u isto vrijeme tjelesno, kad je vidio sjajnu svjetlost, imaginativno, kad je Ananijin lik bio predstavljen njegovoj mašti, i intelektualno, jer je shvatio volju Božju za sebe.

Sv. Ivan od križa uči da duša koja želi duhovno rasti ne smije željeti viđenja, a po viđenjima koja su od Boga, (intelektualna viđenja) Bog čini ono što želi učiniti. (U II,11) Ali na poseban način đavao može imati utjecaja na dušu u *osjetilnim ili tjelesnim* i *imaginarnim viđenjima* te ih duša mora odbacivati.

Sv. Terezija kaže da kada Bog utiskuje intelektualna viđenja u dušu, tada duša ne može sumnjati, nego je sigurna da dolaze od Boga. (Ž 29,5)

BOŽANSKI DOTICAJI su duhovni slatki osjećaji, utisnuti u volju nekom vrstom božanskog dodira i uvijek ih prati živa spoznaja. Razlikujemo ih dvije vrste: obični božanski poticaji, i bitni božanski dodiri, koji su, pogađajući volju, tako duboki, da izgleda da nastaju u samoj biti duše. Odatle oni izrazi mistika, da su doživjeli dodir biti u bit. U stvari se ti dodiri događaju u najvišem dijelu volje i razuma, tamo, gdje se te sposobnosti urašćuju u samu bit duše. Ali prema nauci sv. Tome, te utiske ne prima bit, nego sposobnosti. Taj najviši dio volje mistici nazivaju vrškom razuma ili vrškom volje ili još: osnovnim temeljem duše.

NUTARNJE RIJEČI su očitovanja božanske misli, koja zamjećuju vanjska sjetila, nutarnja sjetila, ili direktno razum. Zovemo ih slušnim, ako su to čudesno izvedeni podražaji koji djeluju na uši. Imaginarnim, kad ih čujemo u mašti. Intelektualnim, kad se odnose direktno na razum.

Sada ćemo malo ući u razglabanje o **nutarnjim govorima** – Imamo 3 vrste. Sv. Terezija Avilska ovako ih naziva: (Ž 25, 1/ Ž 27, 6 / Z VI. 3, 1-2): *1.Razgovijetni ili čujni, nutarnji govor 2. Nepredodžbeni koji se razumije, ali se ne čuje; 3. Nerazgovjetni govor, bez riječi, kad Bog daje duši da razumije ono što On hoće da ona razumije.*

Sv. Ivan od Križa ovako naziva te nutarnje govore: *Susljedne riječi, formalne riječi i bitne riječi*

Susljedne riječi ili razgovijetni čujni govor, ovisno o terminologiji sv. Ivana od Križa ili sv. Terezije – to su riječi, kao da čuješ riječ po riječ, zovemo one riječi što ih duh u sabranosti običava u sebi izgovoriti ,misleći i uobličujući. Duša ima u sebi osjećaj da joj netko govori 'Ja tebe ljubim'. Sv. Ivan uči da je tu ljudski duh potpomognut Božjim duhom, tako da govori sam od sebe poput treće osobe. To je jedna sposobnost ljudskog duha da takve riječi oblikuje, a ima osjećaj da joj netko drugi ili treći govori izvan nje. Sv. Ivan od Križa savjetuje da se izbjegava ili odbaci sve što dolazi tim putem (U str. 117). Više je razloga za to:

1. Duši se nameće da počne precjenjivati sebe misleći da je to od Boga. To je zamka u koju uglavnom svi padnu koji kušaju te fenomene. Počne duša sebe previše cijeniti.
2. Da se duša oslobodi od napora i opasnosti u kojima se nalazi. Kako ćemo to prepoznati? Kada te riječi dolaze samo od razumskog svjetla, ne prate ih kreposni čini i volja, te riječi ostaju suhe, kada je to čisto ljudsko, nema poticaja na krjepost. Nema žara ljubavi prema Bogu. Nešto je teže spoznati kada ti govori dolaze od ***zloga duha***, on uvijek potiče na ***oholost.*** Ljudi se ohole jer misle da zbog tih fenomena su kao, svetiji ili bilo što.

Formalne riječi ili imaginativni govor koji Bog pobuđuje u duši posredstvom nutarnjih misli ili neposredno djelujući na maštu. One više djeluju na maštu. Ovaj govor ne spada u bliže sredstvo općenja s Bogom. Kod formalnog govora

Bog na naravan način, bez vanjskih sjetila, predstavlja duši mnoge stvari. Jasne su i razgovijetne. Duša čuje ovo ili ono, jednu riječ iza druge.

Stvarni nagovori ili bitne riječi (bitna komunikacija). Ovdje već teže ulazi zli duh, to je ono kad Terezija govori o odajama. Duša je u VI. odajama jako blizu svome Zaručniku i nekada čuje iz najdubljih nutrina, to je govor bez riječi, nisu susljedne riječi (Ja tebe ljubim.). Odjedanput prosine ta misao a da ne čuješ bilo koje riječi, iz najdubljih dubina duše.

Odmah su učinkovite ako su od Boga, te riječi, čine ono što Bog želi u duši učiniti. „Moraš se obratiti," to može biti taj poticaj iz najdubljih dubina duše. Dok duša primijeti što se to u njoj događa, taj Božji poticaj već u njoj učini ono što Bog hoće učiniti. Takve riječi dolaze od Boga i Njegova riječ je moćna i može proizvesti ono što kaže.(Ž 25, 1)

Savjeti svetaca vezanih uz ove nutarnje govore: Sv. Ivan od Križa potpuno to odbacuje i govori da su to fenomeni na koje se ne treba obazirati. Sv. Terezija Avilska je više sklona prihvaćanju, ali samo ovih bitnih komunikacija

Zašto? Ne postoji nikada potpuna sigurnost da su ti mistični fenomeni od Boga. Mogu biti od Boga, đavla ili duha ljudskoga. Ako su od Boga, oni već u trenutku u kojem se događa fenomen, čini u duši ono što Bog hoće. Sveci se nisu nikada pozivali na to. Bilo koja osoba koja tvrdi da njoj Bog kaže da netko nešto treba činiti, to je siguran znak da to

ne potječe od autentičnog duhovnog puta i to nisu oni stupnjevi duha o kojima sveci govore, to su skroz neke druge stvari. Bl. Terezija iz Kalkute je imala mistični doživljaj da Krist od nje želi da osnuje novi red, misionarke ljubavi, ali kada je Papi pisala, nije rekla „ meni je Krist rekao to i to ... " Sveci ne idu tim putem. Ona je napisala pismo u kome je Papi izložila svoju namisao, pa ako Krist hoće onda će tako biti. Sveci se ne pozivaju na te mistične fenomene kao na neki autoritet.

Držanje duše prema tim izvanrednim fenomenima

Veliki mistici svi jednoglasno uče, da te izvanredne Božje darove ne treba ni željeti, niti za njih moliti, te da to nisu potrebna sredstva, da bi došlo do božanskog sjedinjenja. Štoviše, katkada mogu biti, zbog naših loših i nepročišćenih težnja, prije zapreke doli pomoć za božansko sjedinjenje. To posebno pokazuje sv. Ivan od Križa. On tvrdi da ta želja za privatnim objavama odnosi duši čistoću vjere, razvija opasnu znatiželju, koja je izvor obmanama, zaokuplja razum ispraznim utvarama, često pokazuje nedostatak poniznosti i nedostatak podložnosti našem Spasitelju, koji nam je po javnoj objavi dao i objavio sve što nam je potrebno da nas vodi u nebo.

On odvažno opominje i protiv onih duhovnih vođa koji nerazborito ugađaju toj želji svojih podložnika za viđenjima. *"Oni im daju poticaj, veli on, da se na ovaj ili onaj način bave tim viđenjima, a to im onda smeta da žive čistim i*

savršenim duhom vjere. Oni ih ne izgrađuju i ne jačaju više u vjeri, nego se daju na duge razgovore o tim viđenjima. Na taj im način daju razumjeti, da im se to sviđa i da do toga mnogo drže. Isto tako rade i te duše. Tada te duše, više ne nadahnjuje vjera i više se ne otkidaju, i ne oslobađaju od tih osjetilnih stvari... Gdje je tu poniznost te duše, kad ona misli da je to nešto dobro i utvara si štoviše, da Bog čini od nje posebni slučaj?... Kako se ti ispovjednici nalaze pred osobama, koje su tobože predmet božanskih objava, oni ih iskorišćuju, moleći ih, da budu posrednice, da Bog dade, da upoznaju ovo ili ono, za njih same ili za druge. Takvi ispovjednici su nedorasli svom zadatku... Istina je u tom, da se to ne sviđa Bogu, i da On toga nikako ne želi". (U II,16.)

Uostalom, u tim viđenjima ima mnogo halucinacija, obmana. I eto, upravo je zato potrebno dati pravila po kojima ćemo razlikovati ona prava od lažnih.

Pravila za razlikovanje objava

Da bismo mogli dobro razlikovati prave objave od lažnih, i da bismo znali prepoznati ljudski udio, koji se tu može uvući, važno je iznijeti pravila, koliko je samo moguće točnije. Ta se pravila odnose: a) na osobu, koja prima objave; b) na predmet, na koji se one odnose; c) na učinke, koje one izvode i d) na znakove, koji ih prate.

Pravila, koja se odnose na OSOBU, koja prima objave

Bog bez sumnje može davati objave svakome, kome hoće, pa i grješnicima. Ali redovito On daje objave samo gorljivim i svetim osobama, i to, kad su se već uzdigle do mističnog, stupnja sjedinjenja s Bogom. Osim toga je potrebno - pa i za tumačenje pravih objava - poznavati svojstva i nedostatke osoba, koje drže, da dobivaju objave. A radi toga je potrebno proučavati njihova naravna i nadnaravna svojstva.

Naravna svojstva tih osoba: Obzirom na temperament, jesu li to dobro uravnotežene osobe ili ih je zahvatila psihonervoza ili histerija? Svakako je očito, da u ovom drugom slučaju treba smatrati sumnjivim objave, za koje tvrde, da su ih imali, jer takvi temperamenti lako podliježu halucinaciji.

Obzirom na razumno djelovanje, radi li se o osobi zdravog suda, pravilnog rasuđivanja ili o osobi, koja ima previše živu maštu spojenu s pretjeranom osjetljivošću? Nadalje: radi li se o učenoj osobi ili neukoj? - Od koga je primilo svoju naobrazbu? - Nije li joj razum oslabio kakvom bolešću, dugim postovima?

Obzirom na moralnost, je li osoba posve iskrena ili ima naviku da ''zaobilazi'' istinu, a katkada čak da i izmišlja? Je li, mirnog ili raspaljivog karaktera?

Rješenje ovih pitanja ne će nesumnjivo odmah dokazati, da li ima objavi mjesta ili nema, ali će mnogo doprinijeti, da se prosudi vrijednost svjedočanstva, koje nam ti "vidovnjaci" daju.

Što se tiče **nadnaravnih svojstava** valja ispitati, da li osoba ima čvrste i prokušane krjeposti, kroz dulje vrijeme ili samo neki više ili manje osjećajan žar. Da li je iskreno i duboko ponizna, ili se naprotiv voli isticati, pripovijedati svuda i svakome o svojim duhovnim darovima. Prava je poniznost kamen kušnje za svetost, pa ako poniznosti nema, tada je to vrlo loši znak. Upoznaje li ona svoga duhovnog vođu s tim objavama, mjesto da ih pripovijeda drugim osobama, i drži li se poslušno njegovih savjeta?

Da li je već prošla pasivne kušnje i prve stupnjeve kontemplacije? Napose, ima li zanosa u njezinom životu, to jest, vježba li se u krjepostima u herojskom stupnju? Općenito naime govoreći, Bog ta viđenja ostavlja za savršene duše.

Dobro zapamtimo, da posjedovanje svih tih svojstava još ne dokazuje da se doista radi o objavama, nego su po tim svojstvima izjave vidovnjaka samo vjerojatnije. A ako ih nema - iako to ne dokazuje da nema ni objava - njihovo je svjedočanstvo malo vjerojatno.

Ovako postavljena: načela će nam omogućiti lakše otkriti lašce i one, koji si umišljaju, da imaju viđenja. Ima ih, naime, koji iz oholosti, ili iz želje, da nešto znače, hotimično glume zanose i viđenja. Drugi opet - i to brojniji - padaju u obmanu zbog svoje prebujne mašte, i svoje vlastite misli uzimaju kao viđenja i nutarnje riječi.

Pravila obzirom na PREDMET objave

Osobitu pažnju valja obratiti baš tome: jer neumoljivo treba odbaciti svaku objavu, koja se protivi vjeri i ćudoređu, prema jednodušnoj nauci Otaca, koja se temelji na onim riječima sv. Pavla: "Ali, ako i mi, ili anđeo s neba navijesti vam evanđelje drukčije, nego što vam navijestismo, neka bude proklet" . Bog ne može sam sebi proturječiti, niti objavljivati stvari protivne onome, što nas po svojoj Crkvi uči. Iz toga slijede neka pravila, koja iznosimo:

Treba smatrati lažnom svaku onu privatnu objavu, koja nije u skladu s kojom vjerskom istinom: takve su na primjer navodne objave duhova, koji niječu više naših vjerskih istina, na primjer vječnost paklenih muka. Isto tako se imaju smatrati lažnima, ako se protive jednodušnom učenju bogoslova i Otaca, jer njihovo jednoglasno učenje predstavlja jedan oblik redovitog crkvenog učiteljstva.

Radi li se o kakvom spornom pitanju među samim teolozima, treba sumnjati u svaku objavu, koja bi išla za tim, da riješi poteškoću i tako na primjer prekinula spor među tomistima i molinistima: Bog se, naime, ne običaje izjašnjavati u pitanjima ove vrste.

Treba odbaciti kao lažno i svako viđenje, koje bi se protivilo zakonima kršćanskog morala ili čednosti: na primjer ukazivanje ljudskih oblika bez odijela, čuti kakav trivijalni ili nepristojni razgovor, minuciozno i detaljno opisivanje besramnih mana, koje nužno vrijeđaju stidljivost. Bog, koji

objavljuje nešto samo radi dobra duša, očito ne može biti začetnik takvih objava, koje po svojoj naravi nose duše u zlo.

Prema tom istom načelu, sumnjiva su i sva ona ukazanja, u kojima nema dostojanstva, suzdržljivosti, a napose ona, koja u sebi imaju što smiješnoga. Upravo to posljednje je tipični znak ljudskih ili đavolskih patvorina: takva su na primjer bila ukazivanja na groblju svetog Medarda. Ne može se prihvatiti, da dolaze od Boga ni zahtjevi, koje nije moguće ostvariti. Bog ne traži, što je nemoguće.

Pravila obzirom na UČINKE, koji slijede iz objava

Stablo prosuđujemo po plodovima. Tako možemo i objave prosuđivati prema učincima, koje izvode u duši. Prema sv. Ignaciju i sv. Tereziji, božansko viđenje budi u duši najprije čuvstvo čuđenja i straha, spoznaju vlastite bijede i ništavila, a zatim dolazi duboki osjećaj trajnog mira, radosti i sigurnosti. Sasvim je obratno s viđenjima s đavolske strane. Ona najprije u duši bude veselje i potajnu oholost, ali brzo iza toga nastaje nemir, žalost, klonulost: na taj način đavao upropašćuje dušu.

Prave objave učvršćuju dušu u krepostima: poniznosti, poslušnosti, strpljivosti, prihvaćanju volje Božje. Lažne opet rađaju ohološću, preuzetnošću i neposlušnošću.

Poslušajmo, što veli sv. Terezija: *"Ova milost Gospodnja nosi sa sobom najveći stid i poniznost. Da je to potjecalo od zloduha, bilo bi sve protivno. Duša spoznaje razgovjetno,*

da joj je tu stvar dao sam Bog, jer čovječja vještina ne bi bila dostatna, da to osjeća. I zato ne može nikako misliti, da je to njezino dobro, nego dar iz ruke Božje... Ove opisane učinke, koji se pokazuju u duši, može zamijetiti u sebi svaka od vas, koju Gospodin povede ovim putem. A iz toga može upoznati, da to nije prevara (nečastivoga) ni puko utvaranje. Kako rekoh, kad bi tu djelovao zloduh, držim, da ne bi moglo toliko trajati niti duši činiti tako veliku korist, niti joj podavati toliki unutarnji mir. Nije to zloduhov običaj, a sve kad bi htio ne bi, onako zao kako jest, mogao činiti tolikoga dobra."(Z VI, 8,5)

Ovdje se nameće pitanje, da li je dopušteno tražiti znakove kao potvrdu za privatne objave. Radi li se o važnoj stvari, tada je to slobodno, ali dakako ponizno i uvjetno (ako Bog hoće); Bog, naime, nije dužan činiti čudesa, da bi dokazao istinitost tih viđenja.

Ako čovjek Boga za to moli, dobro je, da Mu prepusti na volju. Dobri je župnik iz Lurda tražio u znak istaknuti ukazanja, da procvate jedna divlja ruža u po zime. Taj znak nije bio dan, ali je Bezgrješna Djevica dala, da izbije čudesno vrelo, koje je imalo liječiti tijela i duše. Kad je utvrđeno čudo, koje se tražilo, kao i činjenica, da je ono baš u vezi s ukazanjem, onda je to dovoljan dokaz, koji nam pruža povoljno uvjerenje.

Pravila za razlikovanje lažnog od istinitog kod privatnih objava

Izvjesna objava može biti istinita u svom temelju, i u isto vrijeme izmiješana s nekim zabludama. Bog ne čini čudesa bez razloga i ne popravlja predrasude ili zablude, koje se mogu naći u razumu onih, koji imaju viđenja. Bog, naime, ima u vidu njihovo duhovno dobro, a ne njihovu intelektualnu izgradnju. To ćemo bolje razumjeti, kad budemo obrađivali glavne uzroke zabludama, koje susrećemo u nekim privatnim objavama.

Prvi je uzrok u tome što se često miješa ljudska djelatnost s nadnaravnom Božjom djelatnošću, napose, ako čovjek ima živu maštu i razum. Tako nalazimo u privatnim objavama zablude onoga vremena u pogledu prirodoslovnih i povijesnih nauka. Sv. Franciska Rimska tvrdi, da je vidjela kristalno nebo između zvjezdanog neba i neba blaženih i pripisuje plavu boju nebeskog svoda zvjezdanom nebu. Marija Agredska tvrdi da znade iz objavljenja, da se jedanaest nebesa s poštovanjem otvorilo za Riječ, koja je silazila s neba, da se utjelovi.

Nalazimo tu, u tim objavama, često i predrasude, misli ili sisteme duhovnih vođa onih osoba, koje su imale viđenje. Prema vjerovanju svojih duhovnih vođa, sveta je Koleta vjerovala, da je vidjela, kako se sv. Ana tri puta udala, i kako joj dolaze u posjet sa svojom brojnom obitelji. Katkada sveti dominikanci ili franjevci govore, o svojim viđenjima, u skladu s posebnim sustavom učenja svoga Reda.

Objave su katkada protkane i povijesnim zabludama. Bog ne običaje objavljivati pojedinosti o životu našega Spasitelja ili Blažene Djevice Marije, ako te objave ne bi imale nikakve veće vrijednosti za pobožnost. A *neke osobe, koje su imale viđenja, miješaju svoja pobožna razmatranja s objavama*, pa donose pojedinosti, brojke, datume, koji se ne slažu s povijesnim dokumentima i ostalim objavama. Tako su, na primjer, u različitim prikazima o Muci, mnoge male pojedinosti, o kojima se govori u viđenjima, protuslovne, na primjer, broj udaraca, koji je Isus primio prilikom bičevanja, ili detalj da li je svaka od Isusovih nogu bila posebno pribijena na križ ili obje skupa.

Božanske se objave mogu i loše tumačiti. Tako, na primjer, kad je sv. Ivana Orleanska pitala, da joj **Gospodin objavi, da li će biti spaljena, glas joj odgovori, da se preda u ruke Našem Spasitelju, da će joj On pomoći i da će biti oslobođena velikom pobjedom. Ona je mislila, da ta pobjeda znači njezino oslobođenje iz zatvora. A u stvari to je bilo njezino mučeništvo i njezin ulazak u Nebo.**

Sveti je Norbert izjavio, da znade iz objavljenja, i to sigurno, da će antikrist doći u vrijeme "sadašnjeg pokoljenja" (12. stoljeće). Nakon što ga je sv. Bernard natjerao u škripac, rekao je, da barem ne će umrijeti, dok ne bude vidio opći progon Crkve.

Sveti je Vinko Fererski objavio Opći sud, kao da je blizu, i činilo se, da je čudesima potvrđivao to svoje proročanstvo.

Neku objavu može baš onaj, koji ju je doživio, izvrnuti u času, kad je želi rastumačiti, a još je češće mogu izvrnuti njegovi tumači. Sveta je Brigita sama priznala, da je katkada retuširala svoja objavljenja, da bi ih bolje rastumačila. Takva tumačenja nisu uvijek izuzeta od zabluda. Danas se priznaje, da su objavljenja Mariji Agreda, Katarini Emmerick i Mariji Lataste, retuširana toliko, da je teško odrediti izvornu objavu. Iz svih navedenih razloga, nikada nije dosta mudrosti i opreznosti u ispitivanju privatnih objava.

Zaključak: Kojih principa se treba držati pri prosudbi o vjerodostojnosti privatnih objava

Ne možemo učiniti bolje, nego da nasljedujemo mudru opreznost Crkve i svetaca. A Crkva ne usvaja objava, dok nisu dobro i valjano utvrđena, pa i onda ih ne predlaže na vjerovanje vjernika. Štoviše, i onda, kada se radi o ustanovljenju kakvog blagdana ili kakve vanjske ustanove, ona čeka dugo godina da se, izjasni i odlučuje se tek, kada je stvar zrelo promotrila i u samoj sebi i u njezinu odnosu prema dogmatici i liturgiji.

Tako je, na primjer, sv. Julijana iz Liegea, božja izabranica za ustanovljenje blagdana Presvetog Sakramenta, obznanila svoje nacrte teolozima, a tek 22 godine nakon svojih prvih viđenja; 16 godina iza toga je biskup iz Liegea uveo taj blagdan u svoju biskupiju, a 6 godina iza smrti blaženice uveo ga je papa Urban IV. u cijelu Crkvu godine 1264. Tako je isto i blagdan Presvetog Srca Isusova odobren mnogo

godina nakon objave sv. Mariji Margareti i s razloga, koji su posve neovisni o samim objavama. Iz toga slijedi za nas pouka, kojom se moramo okoristiti:

Ne smijemo proglasiti sa sigurnošću, da se doista radi o nekoj privatnoj objavi sve dotle dok ne bude zato uvjerljivih dokaza, a te je dokaze, koji se traže, ukratko iznio papa Benedikt XIV. u svojoj knjizi o kanonizacijama. Općenito, nikada se ne smijemo zadovoljiti samo s jednim dokazom, nego ćemo zahtijevati više. I ispitivat ćemo, da li jedan drugog nadopunjuju, da li se međusobno slažu i da li jedan drugoga potvrđuju. Što ih bude više, i sigurnost je veća.

Kad koji duhovni vođa postane uvjeren, da se doista radi o objavama, tada će paziti, da ne pokaže svoje divljenje. To bi moglo djelovati na onog koji doživljuje viđenja tako, da ih neposredno promatra kao istinite, a možda da se i uzoholi. On, naprotiv, mora pokazati, da su sve te stvari mnogo manje važne, nego vježbanje u krjepostima, da je lako moguća obmana, da, prema tome, treba biti jako oprezan i obziran i na koncu, da ih prije treba odbaciti, negoli prihvatiti.

Takvo pravilo postavljaju sveci. Evo, što o tom piše sv. Terezija: *"A treba se bojati vazda kod bolesnih i zdravih, dok se ne prepozna duh od kojega dolaze te stvari. Zato i kažem, da se najbolje toga riješiti ispočetka. Jer ako je Duh Božji od kojega to potječe, više pomaže da duša napreduje i više raste, kad se iskušava. Tako je to. Ali ne treba mnogo stiskati i uznemirivati dušu jer ona zbilja ne može više". (Z VI, 3.3)*

Sveti je Ivan od Križa još odlučniji. Nakon što je nabrojio šest glavnih znakova, koji ukazuju, da sigurno ne prihvatimo objave, nadodaje: *"Đavlu nije ništa draže od duše, koja traži objave i koja ih želi. To znači pokazati mu svu lakoću, da nam natukne zablude i da nam oslabi vjeru i time se duša često izlaže kojekakvim ludorijama i jakim napastima"*. (U I,10).

Ipak mora duhovni vođa blago postupati s dušama, koje drže, da imaju, objave. Upravo će time steći njihovo povjerenje i moći će s više uspjeha doznati sve pojedinosti, koje će mu omogućiti, da nakon zrelog razmišljanja donese sud. A ako su te duše u obmani, imat će time pred njima samo više izgleda, da ih rasvijetli i da ih privede k istini.

Ovako savjetuje sv. Ivan od Križa, koji je vrlo strog prema objavama: *''Strogo smo naglasili, da je potrebno odreći se viđenja i objava, nadodavši, da ispovjednici moraju od toga odvraćati duše, da se s njima ne upuštaju u razgovor o tim stvarima, ali to ne znači, da se moraju pokazati grubi i prezirno odbijati sve njihove izjave. Time se zatvaraju vrata svakom povjerenju. Duše se ustežu i zatvaraju same u se, tako da više ništa neće reći, a iz toga može slijediti samo zlo.*" (U II, 20).

Radi li se u objavi o nekom utemeljenju ili kakvoj vanjskog zakladi, duhovni će se vođa čuvati, da dušu na to potiče, prije negoli je brižljivo ispitao sve razloge za i protiv u svjetlu nadnaravne mudrosti. Tako su se vladali sveci. Sveta

Terezija, koja je imala tolike objave, ne htjede, da njezini duhovni vođe budu samo pod utjecajem njezinih viđenja u svojim odlukama. Tako na primjer, kad je Spasitelj u objavi od nje zatražio, da osnuje samostan u Avili, ona je ponizno dala svoj prijedlog na rješenje svome duhovnome vođi, i kako je ovaj oklijevao, ona prihvati poziv svetog Petra Alkantara, sv. Franje Borgija i sv. Ljudevita Bertranda.

Što se tiče samih osoba, koje doživljuju objave, za njih postoji samo jedno pravilo, da svoga duhovnog vođu upoznaju sa svojim objavama i viđenjima i da u svemu ponizno slijede njegove naputke. To je najsigurniji način da ne će zastraniti.

DRUGI MISTIČNI SPOZNAJNI FENOMENI. Radi se o mističnim fenomenima koji su na neki način vezani uz spoznaju a odnose se na posebne sposobnosti i darove koje su neki sveci imali o znanju ili nekim umiješćima i umjetnostima.

Čudesno učenje u temeljnim stvarima. Po posebnoj milosti sv. Katarina Sijenska je u jednom času naučila čitati i pisati. Sv. Ruža Limska je kao dijete isto tako u času naučila pisati prekrasnim rukopisom. Isto se dogodilo i bl. Ozani iz Mantove.

Općenito uliveno znanje: Bl. Gregorio Lopez koji nije studirao, po ulivenom znanju imao je široku kulturu i poznavao izvrsno Sveto Pismo, povijest Crkve, duhovnost i vođenje duša, kozmologiju, medicinu, agronomiju... I služ-

benica Božja Marija Agredska je na divljenje mnogih pokazivala široki spektar znanja a da nije studirala te materije.

Uliveno znanje iz nekih područja: Sv. Katarina Aleksnadrijska je po ulivneom znanju bila upućena u duhovnost i filozofiju do te mjere da je diskutirala i nepobitnim argumentima pobijala najučenije ljude svoga doba. Sv. Hildegarda je imala uliveno znanje iz medicine u svom vremenu.

Nadnaravno poznavanje mistične teologije: Sv. Getruda Velika, sv. Katarina Sijenska, sv. Terezija Avilska nisu bile učene, ali u svojim djelima izvrsno izlažu najsloženiji nauk mistične teologije.

Uliveni dar za neke umjetnosti: Toma Kempenac, Jakopone iz Todija, sv. Franjo Asiški spjevali su neke od najljepših duhovnih himana i pjesama. Bl. Anđelko iz Fiesole je dobio uliveni dar za arhikteturu i kiparstvo, sv. Cecilija i sv. Katarina iz Bolonje za slikarstvo i glazbu, sv. Vinko Fererski za govorništvo.

2. VANREDNI MISTIČNI FENOMENI AFEKTIVNE NARAVI

Ovi mistični fenomeni se odnose iznad svega na voljnu dimenziju ljudskoga bića, pa od tuda i ovakva njihova klasifikacija. Ovamo spadaju: ekstaze i plamenovi ljubavi.

EKSTAZE. Kako se razvija kontemplativna molitva, tako sve više i dublje zahvaća duševne moći. Kod molitve počinka zarobljena je volja (srce), kod molitve sjedinjenja

još i razum, a kod molitve zanosa ili ekstaze čak i vanjske moći, naša sjetilna spoznaja. Duša je tako uronjena u Boga da zaboravlja, ne vidi i ne osjeća vanjski svijet. Živi u zanosu, extazi, neosjetljiva je za pojavni svijet. Tijelo je nepomično, oči ukočene i uperene prema jednoj točki, disanje usporeno, sjetila obamrla. Kao da nije kadro izdržati duševni ushit, ljudsko tijelo klone i zamre. Kao da se duša vraća svojoj suštinskoj jednostavnosti, nespriječena okovima tijela. Extaza je neposredni susret dvaju duhova, božanskoga i ljudskoga. Duhovna opojnost.

Extaze se ne mogu postići nikakvim naporom, vježbom ili tehnikom. Nisu nikada same sebi svrhom, vode do bržeg sjedinjenja s Bogom. Doživljuju ih samo osobe visoke duhovnosti i moralnosti, asketski savršene. Mogu nastupiti postupno i polako, ali isto tako naglo i nenadano. Zanesenome izgleda kao da je uznesen na nebesa. Extazu redovito prati radost i blaženstvo, ali nerijetko i bolni trzaji čitave duše, na koju se još jednom spušta "noć duha" (oratio extatica crucifigens, nox spiritus). To je definitivno čišćenje koje može potrajati godinama a sam molitva zanosa obično ne traje duži vremenski period. Duhovne zaruke su Božje obećanje duši da će se jednoga dana s njom sjediniti.

Ovo sjedinjenje dolazi do izražaja u dva oblika: ugodnom i bolnom obliku. Zanosno sjedinjenje ne uključuje u sebi nužno pojavu leviacije (uzdizanja), o kojoj ćemo govoriti u sljedećem poglavlju, nego samo obustavljanje djelovanja osjetila, što je značajka ovog sjedinjenja. Ovo je

sjedinjenje, prema tome, još potpunije, nego dva predašnja, jer ono sadržava, osim sastavnih dijelova, koji su vlastiti za ona dva, i obustavljanje djelovanja vanjskih osjetila. U ekstazi čovjek je kao poništen, ne djeluje više ni valja, ni razum, ni tjelesna osjetila.

Dva sastavna dijela sačinjava to sjedinjenje: uronjenje duše u Boga i obustavljanje djelovanja osjetila. Budući da je sva duša posve uronjena u Boga, i vanjska sjetila izgledaju kao da su prikovana uz Boga ili uz predmet, koji On pokazuje.

Uronjavanje u Boga ima svoja dva glavna razloga: divljenje i ljubav, kako to vrlo lijepo tumači sv. Franjo Saleški. (O Božjoj ljubavi, VII, 4 -6)

„Divljenje nastaje u nama, kad spoznamo kakvu novu istinu, koju prije nismo poznavali, i za koju nismo očekivali, da ćemo je spoznati. Ako je još uz ovu novu istinu koju spoznajemo, povezana ljepota i dobrota, divljenje koje iz toga nastaje, je vrlo ugodno. Kad se svidi Bogu i božanskoj dobroti, da našem razumu udijeli neko posebno svjetlo pomoću kojega razum promatra božanske tajne na neki izvanredni i jasnije objavljeni način, tada se razum divi videći u njemu više ljepote, nego je mogao i misliti. A divljenje vezuje i čvrsto spaja razum uz predmet kojem se divimo: koliko zbog divne ljepote koju mu Bog otkriva, toliko i zbog novosti te ljepote, i zato što se razum ne može dosta nasititi gledanjem onoga što nije prije vidio i što je tako ugodno za promatranje”.

Uz divljenje nadolazi i ljubav. “Ta zanosna ljubav ovako djeluje na volju: Bog je takne svojom ugodnom čari ljubavi i volja se, koju privlači nebeska ljubav, okreće i teži k Bogu kao što se igla, taknuta magnetom, okreće i usmjeruje prema polu, zaboravljajući na sebe zbog svoga neosjetilnog stanja, pa ostavlja sve svoje zemaljske sklonosti, ulazeći na taj način u neki zanos ne od spoznaje nego od veselja; ne od divljenja, nego od ljubavi; ne od znanja, nego od iskustva; ne od gledanja, nego od užitka i slatkoće.“

Uostalom divljenje raste s ljubavi i ljubav s divljenjem: “Razum katkada zapada u divljenje, gledajući svetu radost koju volja doživljava u svojem zanosu isto kao što se i volja često raduje, gledajući razum u divljenju. Na taj način te dvije sposobnosti jedna drugoj priopćuju svoj zanos i ushićenje jer gledanje na ljepotu nam omogućuje, da je ljubimo, a ljubav nam pomaže da je gledamo.”

Nije, prema tome, ništa čudno, da duša, koja. je tako sva uronjena, u divljenje i ljubav prema Bogu, bude, sva izvan sebe i usmjerena Njemu. Ako se onaj, koji pusti, da ga zavede strast ljudske ljubavi može dotle zaboraviti, da sve ostavi, kako bi se posve dao ljubljenom biću, zar je onda čudno, da nas božanska ljubav, koju je sam Bog utisnuo u našu dušu, toliko obuzme, da zaboravljamo na sve samo da vidimo i ljubimo samo Njega.

PLAMENOVI LJUBAVI. Ovi mistični fenomeni su se nepobitno očitovali u životima nekih svetaca. Naime, snaga i žar Božje ljubavi kojom je bilo zahvaćeno njihovo srce se kao plamen prenosio na okolne osobe i predmete te je uzrokovao toplinu kod njih. To se događalo u različitim stupnjevima.

Kao jednostavna nutarnja toplina. Nakon izlijeva Božje ljubavi u srce, toplina se širila i prenosila na cijeli organizam. Sv. Brigita je nakon takvih mističnih izlijeva ljubavi tako osjećala toplinu u cijelome tijelu da nije osjećala ništa od velike hladnoće koja je zahvatila Švedsku te zime. Sv. Vencislav kada je noću po snijegu pohađao Presveto u crkvi, prigodom tih izlijeva Božje ljubavi, iza njega se širila takva toplina da poslužitelj, koji ga je pratio, kad bi stavljao svoju nogu u tragove koji su ostajali iza sveca, uopće nije osjećao hladnoću.

Jaki žar i vrućina. Sv. Stanislav Kostka je prilikom doživljaja i izlijeva Božje ljubavi u svoje srce na tijelo u predjelu srca stavljao obloge namočene mrzlom vodom da ublaži žar i vrućinu koju je osjećao. Sv. Petar Alkantarski iz istog razloga nije mogao podnijeti toplinu koja se iz njegova srca širila u ćeliji da je trčao van na zimu da se malo ohladi. Sv. Katarina Đenovska nije mogla približiti ruku svome srcu a da ne osjeti nepodnošljiv žar na ruci.

Izvanjska opeklina i paljenje. Sv. Pavao od Križa je više puta doživio nakon takvih izlijeva ljubavi u svome srcu da je lanena tunika koju je nosio na sebi bila opaljena u predjelu srca. Isto se dogodilo i sa odjećom i habitom koji je nosila

sv. Gema Galgani tijekom njenih mističnih doživljaja Božje ljubavi. Bl. Nikola Factor kada više nije mogao podnositi žar Božje ljubavi, usred zime se bacio u kadu mrzle vode, a u njegovu procesu za kanonizaciju ostalo je zapisano da se voda u koju se bacio ubrzo jako zagrijala!

3. VANREDNI MISTIČNI FENOMENI KOJI SE ODNOSE NA TJELESNOST

Ovi mistični fenomeni se odnose iznad svega na psiho tjelesnu dimenziju ljudskoga bića pa od tuda i ovakva njihova klasifikacija. Pod time se imenom razumijevaju pojave, koje djeluju istovremeno i na dušu i na tijelo. Ovamo spadaju: stigme, krvave suze i znoj, obnova i razmjena srdaca, trajni ili duži post, nespavanje, gipkost, bilokacija, levitacija, širenje svjetla, širenje mirisa, trenutni gubitak materijalnih dimenzija.

LEVITACIJE, UZDIZANJA, LEBDENJE U ZRAKU. Lebdenje je pojava, koja se sastoji u tome, da se tijelo nalazi uzdignuto iznad zemlje i da se u tom položaju neko vrijeme zadrži bez ikakvog prirodnog oslonca. Nazivamo to lebdećim zanosom. Katkada tijelo poleti u velike visine. To je onda zanosni let. A za druge se opet čini da trče brzo ne dotičući zemlju: to je zanosni hod. O mnogobrojnim čitamo u životu više svetaca. Tako, na primjer, ove mistične fenomene nalazimo u životu sv. Pavla od Križa, sv.Filipa Nerija, sv. Stjepana, mađarskog kralja, sv. Josipa Copertino,

sv. Petra d' Alcantara, sv.Franju Ksaverskog, sv. Ljudevita Montfoskoga. Jedno od najčudesnijih lebđenja je ono sv. Josipa Copertina, koji, vidjevši jednoga dana radnike kako se teško muče, da uzdignu vrlo teški misijski križ, bijaše uzdignut, zgrabio je križ za sami vrh i usadio ga bez ikakve muke u rupu, koja je za to bila iskopana. Sv. pater Pio lebdio je raširenih ruku ispred aviona zapovjedniku njemačke eskadrile koja je trebala bombardirati Rotondo. Zapovjednik se toliko prestrašio da je vratio eskadrilu u bazu. (op. ur.)

Toj je pojavi slična i jedna: druga, a to je izvanredna težina, koja se očituje time, da nekoga nije moguće podignuti ni uz veliku silu.

ŠIRENJE SVJETLA. Zanos katkada prati širenje svjetla. To je neki puta svijetla aureola, koja ovija čelo, a ponekada je opet cijelo tijelo obasjano svjetlošću. Ovaj fenomen je zabilježen i u Bibliji. S lica Mojsija, kad se vraćao s brda Sinaja, izbijala je svjetlost a i u životu brojnih svetaca kao na primjer kod sv. Ljudevita Beltranda, sv. Ignacija Loyolskoga, sv. Franje Paulskoga, sv. Franje Saleškoga, sv. Ivana Vianneya. To je jedan od najraširenijih fenomena među svetačkom mističnom literaturom. Jednom zgodom kad je sv. Ljudevit Montforski propovijedao, svijetao oblak je potpuno obavio njegovo lice da slušatelji nisu više mogli razabrati njegovo lice, nego su samo čuli njegov glas koji govori iz tog oblaka.

U biti radi se o nekom vanjskom ižaravanju sjedinjenja i preobraženja duše u Boga.

ŠIRENJE MIRISA. Katkada Bog dopušta, da se iz tijela svetaca, bilo za vrijeme njihova života, bilo iza njihove smrti, širi miris, koji na neki način slikovito prikazuje dobar i ugodni miris Bogu dragih krjeposti, u kojima su se dotični sveci vježbali. Tako se iz rana sv. Franje Asiškog širio neki ugodni miris. Kad je umrla sv. Terezija, voda u kojoj su joj prali tijelo, ostala je mirisna. Devet mjeseci se neki čudesni miris širio sa njezina groba, a kad su je iskopali, njezinim je udovima teklo neko dragocjeno, mirisno ulje. Slični fenomeni su zabilježeni u životu sv. Ludovina, sv. Katarine de Ricci, sv. Gerarda Maicalla, sv. Franje Paulskoga, sv. Geme Galgani, sv. patera Pija.

DUGI POSTOVI. Ima svetaca, posebno među stigmatiziranima, koji su živjeli i više godina ne uzimajući nikakve druge hrane, osim sv. Pričesti. Dr. Imbert-Goubeyre nabraja posebno, neke naročite slučajeve: "Blažena Anđela de Foligno živjela je 12 godina ne uzimajući nikakve hrane, sveta Katarina Sijenska oko 8 godina, blažena Elizabeta de Rente više od 15 godina, sveta Lidvina 18 godina, Blažena Katarina de Racconigi 10 godina, Rosa Andriani 28 godina, Ljudevita Lateau, 14 godina".

NESPAVANJE. Treba spomenuti i pojavu nespavanja kod nekih svetaca. Sv. Macarije iz Aleksandrije je proveo 20 godina bez spavanja, bl. Augeda de la Cruz je provela 8 zadnjih godina bez sna, sv. Koleta je spavala samo 1 sat tjedno, Tako je sv. Petar Alcantara, kroz 40 godina, spavao

svaku noć samo sat i po. Sveta Katarina, de Ricci je spavala samo jedan sat na tjedan. Sv. Pater Pio je spavao manje od 10 sati godišnje. Stoga je mogao sv. Ocu Papi kada ga je Papa zamolio da umnoži svoje molitve odgovoriti: «Vrlo rado, samo Vi prvo umnožite broj sati u danu». (op. ur.)

GUBITAK MATERIJALNIH DIMENZIJA. Ovaj mistični fenomen se sastoji u čudesnom prolazu jednog tijela kroz drugo. Ovo čudo se dogodilo u Novom zavjetu kad je Isus ulazio kroz zatvorena vrata u sobu gdje su bili okupljeni apostoli. I u svetačkoj tradiciji, iako rijetko, događali su se slični mistični fenomeni. Najpoznatiji je slučaj bl. Raimonda iz Penafortea koji je ušao u svoj samostan u Barceloni prošavši kroz zatvorena i zaključana vrata.

GIPKOST. Ovaj mistični fenomen se sastoji u tome da osoba bude tjelesno prenesena skoro trenutačno iz nekoga mjesta u drugo. U Novom zavjetu čitamo kako je đakon Filip bio prenešen nakon što je poučio i krstio eunuha etiopske kraljice (Dj 8, 39). I u povijesti svetačke tradicije nalazimo na slične događaje. Sv. Terezija Avilska kaže da joj se jednom zgodom ukazao sv. Petar Alkantarski iako je tada živio jako daleko. Sv. Filip Neri je to iskustvo više puta doživio u svome životu. Sv. Antun Padovanski je put od više tisuća kilometara od Padove do Lisabona prošao u jednoj noći, i sljedeće se noći vratio u Padovu. U životu sv. Martina de Porres su se događali slični mistični fenomeni.

BILOKACIJA. Ovo je jedan od najiznenađujućih vanrednih mističnih fenomena koji se može objasniti samo čudom Božjim. Bilokacija je istovremena prisutnost iste osobe na dva različita mjesta neki puta i jako udaljena. Brojna su svjedočanstva iz života svetaca o ovom mističnom fenomenu. Nalazimo ga u životu sv. Franje Asiškoga, sv. Antuna Padovanskoga, sv. Ludovina, sv. Martina de Porresa, sv. Josipa iz Kopertina, sv. Ljudevita Montfoskoga. Među najpoznatijim bilokacijama u povijesti svetačke tradicije spadaju one sv. Klementa pape i sv. Alfonsa Liguorija. Dok je sv. Klement slavio misu u Rimu, u jednom trenutku narodu je izgledalo kao da je zaspao i ostao je u tom stanju. Nakon 3 sata je došao sebi i kazao svima okupljenima da je po nalogu sv. Petra bio otišao u Pisu kako bi posvetio crkvu baš u čast sv. Petra. I uistinu, sveti papa je istovremeno bio i u Pisi i u Rimu gdje ga je moglo vidjeti mnoštvo ljudi.

Za sv. Alfonsa Liguorija je ostalo zapisano u njegovu procesu za kanonizaciju da je 21. 9. 1774. dok je kao biskup bio u mjestu Arinezu, kao pao u san. U tom je stanju ostao dva dana, a kad je došao sebi, kazao je da je bio uz papu Klemneta XIV koji je bio na umoru. I uistinu, isti čas kad je sv. Alfons došao sebi, papa je bio umro u Rimu.

OBNOVA I RAZMJENA SRDACA. Povijest mistične tradicije poznaje još čudnovatije fenomene, a među njih svakako spada obnova i razmjena srdaca. Ovaj fenomen se sastoji od mistične razmjene srdaca – izgleda i u fizičkom smislu – između osobe koja to doživljava i druge osobe,

najčešće Isusa Krista, ili na drugi način događa se istovremena prisutnost Srca Isusova u Srcu mističara.

Ovo iskustvo su imali brojni sveci. Među njima se na poseban način ističu sv. Gertruda Velika, sv. Ludgarda, sv. Marija Magdalena de Pazzi, sv. Katarina de Ricci, sv. Ivana di Valois, sv. Margareta Marija Alacoque, sv. Mihael de Sanctis, bl. Osana iz Mantove, bl. Katarina iz Racconigli, bl. Agneza Lnageac.

Među najpoznatijim je razmjena srdaca koju je doživjela sv. Katarina Sijenska koju njezin ispovjednik bl. Raimondo de Capua ovako opisuje: „Jednoga dana Katarina je bila u kapelici otaca dominikanaca u Sijeni kad je pala u ekstazu. Kad se povratila iz ekstaze, podigla se kako bi se vratila u svoj samostan. U jednom trenutku je obavi neka nebeska svjetlost i u svjetlu se ukazao Isus koji je držao u ruci rumeno i svijetlo ljudsko srce. Približio joj se i s lijeve strane tijela joj je otvorio grudi i unio u njeno tijelo. Srce koje je držao u ruci govoreći: *Predraga kćeri, kao što sam prije uzeo tvoje srce, sada ti dajem svoje s kojim ćeš od sada uvijek živjeti.* Rekavši to Isus zatvori Katarinine grudi, a kao znak čuda na tijelu svetice je u predjelu srca na koži ostao trajni ožiljak koji sam vidio kao i njene susestre". (*Život br. 180).*

KRVAVE SUZE I ZNOJ. Tijekom ovoga mističnog fenomena krvava tekućina i krv izlaze iz pora na koži, na poseban način onih na licu ili iz očiju kad kao da teku krva-

ve suze. U Novon zavjetu se govori o Isusovom krvavom znoju u Getsemaniju prije muke. (Lk 22,44)

U povijesti svetačke tradicije jako je mali broj svetaca i pobožnih osoba doživio mistični fenomen krvavog znojenja. Ovaj mistični događaj se može naći u životu sv. Lutgarde, bl. Kristine iz Stumblena, službenice Božje Magdalene Moris, Marije Domenike Lazzari, Katarine Putigny.

Još rjeđi je fenomen krvavih suza koji je do sada zabilježen kod Rose Marije Andrijani i Terese Neumann.

STIGME. Stigme su jedan od najčudnovatijih psihofizičkih mističnih fenomena. Ta se pojava sastoji u tome, da se na neki način utisnu svete Spasiteljeve rane na noge, ruke, bok i čelo. One se pojavljuju najedanput, ne uzrokuje ih nikakva vanjska povreda i iz njih povremeno curi zdrava krv. Među teolozima i bibličarima se razvijala diskusija o tome je li apostol Pavao imao vidljive stigme ili se radi samo o simboličkom izričaju. Naime, on izričito tvrdi: *Ubuduće neka mi nitko ne dodijava jer ja na svome tijelu nosim biljege Isusove.* (Gal, 6,17)

Prvi poznati stigmatizirani čovjek za koga je to povijesno dokazano je sv. Franjo Asiški. U jednom svojem visokom zanosu, na brdu Alverno, 17. rujna 1222., vidje on anđela Serafina, kako mu prikazuje sliku raspetog Isusa i kako mu na tijelo utiskuje svete Rane. Do smrti je imao te rane, iz kojih je tekla rumena krv. Pokušao je sakriti to čudo, ali nije u tome posve uspio i na dan njegove smrti 11.listopada 1226. godine, čudo postade javnim. Od onda je bilo mno-

go takvih slučajeva. Dr. Imbert ih do 1965. godine nabraja 321. Šezdeset i dvije stigmatizirane osobe su kanonizirane. Među najpoznatijim u prošlom stoljeću je svakako sv. pater Pijo.

Izgleda, da je utvrđeno, da stigmatizacija postoji samo kod osoba, koje su na stupnju molitve zanosnog sjedinjenja, i da prije nje prethodi, i da je prati vrlo živo i teško fizičko i moralno trpljenje, po kojem dotična osoba postaje na taj način slična Isusu, koji trpi. Kad tih muka ne bi bilo, to ne bi bio dobar znak: jer su stigme upravo simbol sjedinjenja s Raspetim božanskim Spasiteljem i učestvovanja u Njegovom mučeništvu.

Prema sv. Ivanu od Križa rane ljubavi su „otajstveni utisci ljubavi koja poput raspaljene munje ranjavaju i probadaju dušu, ostavlja je svu nagriženu plamenom ljubavi" (S I,17).

Sv. Terezija ovako opisuje to iskustvo: *„Drugi način ove molitve je slijedeći. Radi se o jednoj vrsti rane koja izgleda da je na duši kao da nam netko strelicom probada dušu ili srce. Doživljava se tako velika bol da duša krikne žaleći se, ali je istovremeno tako slasna da želi da nikada ne prođe... Ova se rana događa u dubinama duše ponekad s koristima još dragocjenijim. Budući da je nemoguće postići ovo ako to Bog ne daje, isto tako je nemoguće odbaciti kada se udostoji to udijeliti. Radi se o željama tako uzvišenim i gorućim za Bogom da nemam riječi za izraziti to. I kako duša osjeća da ne može uživati u Bogu koliko bi htjela, doživi živu odbojnost prema tijelu jer joj izgleda kao zid*

koji joj priječi da slobodno uživa dobro koje joj se čini da već posjeduje. I iz toga shvaća veliko zlo Adamova grijeha koji joj je oduzeo slobodu" (Izvješća p. Alvarezu V,17-18, vidi i Ž 29,11)

Neki puta ova rana ljubavi, koja je redovito čisto duhovne naravi, pokaže se i na van jer probija i fizički srce (trasverberacija srca sv.Terezije) ili jer se pojave rane na rukama i nogama i boku. Ovi vanjski učinci su besplatna milost te ne posvećuju dušu više negoli kad se rane događaju samo u nutrini.

Sv. Ivanu od Križa uči: „*Vraćajući se na ono što je radio onaj Seraf, a njegovo je djelo rana u nutrini duha, kažemo da će se, ako koji put Bog dopusti da u osjete prodre koji učinak koji odgovara unutarnjem ubodu ili rani, rana pokazati izvana, kako se dogodilo svetom Franji kad mu je, naime, Seraf ranio dušu ljubavlju prema pet rana Isusovih. Pojavile su se stigme kao učinak onih ljubavnih rana utisnutih u dušu. Bog redovito ne daje posebnih milosti tijelu a da prije i glavno ne dade duši, i onda koliko je veća slast i sila ljubavi prouzrokovana od rane unutar duha, toliko je veća vanjska bol rane na tijelu. Dok raste jedno, raste i drugo.* ***Kad su takve duše pročišćene i ukorijenjene u Bogu, ono što je njihovom raspadljivom tijelu uzrok bolova i patnje, zdravom i jakom duhu slatko i ukusno.*** *Čudesna je stvar osjećati da istodobno raste bol i užitak. A dobro*

je to iskusio Job u svojim ranama, kad je rekao Gospodinu: Vrativ se k meni mučiš me čudesno

*Duša uživa toliko više ugodnosti i slasti koliko tijelo osjeća boli i muke, i to je zaista čudesna stvar i odgovara onom obilju dobrote i nježnosti koju Bog čuva za one koji ga se boje. Ali, kad je rana zadana samo u duši, a da se ne pokazuje vani, užitak može biti jači i uzvišeniji. Tijelo je, zaista, duhu na smetnju, pa kad se duhovna dobra podaju također tijelu, ono priteže kočnice i postavlja uzde u usta brzom konju duha, stežući mu veliku živahnost, jer da se on služi svom svojom snagom, uzde bi mogle puknuti. Ali dok još nisu pukle, duh ne dopušta da bude potlačen i da sloboda bude potisnuta, prema izreci Mudraca: **Propadljivo tijelo tlači dušu, i ovaj zemaljski šator pritiskuje um bremenit mislima." (Plamen ljubavi II, 2-13).***

Dakle, prema nauci sveca, vanjski učinak stigme je spektakularniji i zbog toga vrijedi manje od onog duhovnog. Učinci ove rane ljubavi su divni, duša želi da se razbiju okovi tijela i da odleti slobodno Bogu. Jasno vidi da je ova zemlja izgnanstvo i ne shvaća one koji dugo žele živjeti na zemlji. Treba dobro shvatiti ovaj kontemplativni mistični doživljaj rana ljubavi koji je jako posvećujući i razlikovati ga je od tjelesnih stigmi koje su besplatna milost i više su spektakularne, ali imaju manju duhovnu vrijednost.

Opstojnost je stigmi dokazana tako mnogobrojnim svjedočanstvima, da i sami nevjernici općenito priznaju njihovu opstojnost. Ali oni ih pokušavaju protumačiti na prirodni

način. Oni, naime tvrde, da se kod nekih pojedinaca, nadarenih posebnom osjetilnošću, može pomoću mašte izazvati izbijanje krvi, što naliči na rane. A u stvari kod nekoliko slučajeva, koji su na taj način postignuti, ima mnogo razlike od pojava, koje zapažamo kod pravih stigmatiziranih osoba.

Znakovi za raspoznavanje stigmi

I zato da bismo bolje prepoznali stigmatizaciju kao umjetnu pojavu, koja se može izazvati kod izvjesnih pojedinaca, treba skrenuti pažnju na sve okolnosti, koje su značajne za prave stigme.

1. Prave se stigme nalaze upravo na onim mjestima, gdje je i Naš Gospodin imao pet rana, dok je istjecanje krvi kod hipnotiziranih osoba lokalizirano drukčije.
2. Općenito je obnavljanje rana i boli stigmatiziranih osoba vezano za dane ili liturgijsko vrijeme, kada se više spominje uspomena na Muku Isusovu, kao na primjer: Veliki Petak ili koji drugi blagdan Gospodnji.
3. Ove se rane ne gnoje: krv, koja iz rana teče, čista je, dok i najmanja ozljeda na drugom dijelu tijela dovodi do gnojenja, pa i kod stigmatiziranih osoba. One ne ozdravljaju unatoč redovitih medicinskih sredstava i traju katkada po 30 ili 40 godina.

4. Iz tih rana obilno teče krv, što možemo shvatiti prvi dan, kad se pojave, ali ostaje neprotumačivo u sljedeće dane. I obilno krvarenje ostaje neprotumačeno. Stigme su redovito na površini, daleko od glavnih krvnih sudova, a ipak iz tih rana curkom curi krv.

5. Konačno i posebno spomenimo, da se stigme nalaze samo kod osoba, koje se na herojski način vježbaju u krjepostima i koje imaju posebnu ljubav prema svetom Križu Kristovu.

Proučavanje svih ovih okolnosti pokazuje, da se tu ne radi o kakvom patološkom slučaju, nego da milost djeluje na te stigmatizirane osobe, da ih učini, što je moguće više, sličnima Raspetom Spasitelju.

4. RAZLIKA IZMEĐU AUTENTIČNIH MISTIČNIH FENOMENA KOJE UZROKUJE BOŽJA MILOST I BOLESNIH PARAPSIHOLOŠKIH POJAVA

Pojave, koje se povezuju uz mistične fenomene i zanos, tako su dobro dokazane, da ih se ne može nijekati. Neki samo pokušavaju, da ih izjednače s pojedinim bolesnim pojavama, koje imaju svoj izvor u psihonervozi, a posebno u histeriji. Neki opet vide u tome neku vrstu ludila. I sveci mogu biti bolesni, kao i drugi ljudi, ali ne radi se o tom pitanju. Radi se samo o tome da li mističari daju dojam zdravih i uravnoteženih ljudi obzirom na razum. A baš u toj stvari

ima toliko bitnih razlika između mističnih i bolesnih pojava, da ni jedan dobronamjerni čovjek ne može to ne vidjeti i iz toga ne zaključivati, da tu nije moguća nikakva sličnost. Te se razlike zapažaju posebno obzirom na osobu koja doživljava mistične fenomene, obzirom na različitost pojava i obzirom na rezultate i plodove mističnog fenomena.

Razlike obzirom na osobu koja doživljava mistične fenomene

Usporedimo li one, koji boluju od psihoneuroze, s onima koji su zanosno sjedinjeni s Bogom, vidimo da su prvi moralno i fizički neuravnoteženi, dok su drugi, barem u moralnom pogledu, posve uravnoteženi. Prvi su neuravnoteženi duševno, kao i fizički.

Kod njih možemo utvrditi umanjenu razumsku djelatnost, kao i umanjenu moć volje. Svijest potpuno ili djelomično radi, pažnja popušta, razum osiromašuje, mašta se toliko rastvara, da se dobiva dojam odvojene osobnosti. Naskoro u duhu ostaje samo još mali broj čvrstih misli. I odatle nastaje neka ujednačenost misli, nešto slično ludosti. U isto vrijeme slabi i volja. Čuvstva i uzbuđenja preuzimaju maha. Čovjek postaje igračka svojih željica ili sugestije tuđe volje, više ne pripada sam sebi. To je, dakle, neko stanovito oslabljenje, umanjenje ličnosti, intelektualnih i moralnih sila.

Sve je to posve protivno kod mistika. Njihovo je razumsko djelovanje sve veće, volja biva jača i postaju sposobni, prihvatiti i izvesti velike stvari. Pa vidjeli smo zaista, kako

su u mističnim iskustvima stekli nove spoznaje o Bogu, o Njegovim svojstvima, o vjerskim istinama, o samima sebi. Bez sumnje, ne mogu izraziti sve, što vide. Ali priznaju posve iskreno, da su više naučili za nekoliko časaka kontemplacije, negoli dugim čitanjem. I to se uvjerenje prenosi i na stvarni napredak u vježbanju herojskih krjeposti. **Vidi se očito, da su ti ljudi još ponizniji, još podložniji Božjoj volji, pa i u najtežim iskušenjima i da uživaju mir, sreću i nepomućenu vedrinu. Kako sa daleko pravi mistici od uzbuđenja i strastvenih pokreta bolesnih histerika i psihopata!**

Razlike s obzirom na manifestiranje

Isto tako postoje i mnoge razlike, obzirom na način, na koji se zbivaju te pojave kod autentičnih mističara i kod psihološki bolesnih osoba. Ništa nema žalosnije i neugodnije za promatranje od histeričnih napadaja.

Prvi je stupanj sličan nekom laganom napadu padavice, ali se od nje razlikuje, što se zapaža kao neka knedla, koja dolazi do grla i koja je u stvari neka nabreklost grla, s utiskom gušenja, i kao neko pištanje u ušima. Drugi se stupanj sastoji u neuravnoteženim kretnjama, grčenju čitavog tijela u osobitomu kružnom luku. Treći se stupanj sastoji u strastvenom strahu, zavisti, pohoti u vezi sa slikom ili idejom, koja opsjeda.

Konačno svršava pretjeranim plačem ili smijehom. Zatim nastaje smirenje. I nakon što je napad prošao, ti su ljudi umorni, iscrpljeni i trpe od različitog neraspoloženja.

Kolike li razlike između njih i osoba, koje su u zanosnom sjedinjenju s Bogom! Kod njih nema nikakvih grčeva, nikakvog silovitog udaranja, kod njih vlada takav mir, takav zanos duše, koja je tijesno sjedinjena s Gospodinom Bogom, da se svjedoci zanosa, kao na primjer oni, koji su vidjeli svetu Bernardicu u času njezinog viđenja u Lurdu kod Massabiellske špilje, ne mogu uzdržati, da se ne dive! Pa i tijelo, kako to veli sv. Terezija, umjesto da bude iscrpljeno, daje zanosu nove snage.

Razlike obzirom na učinke i plodove

Što se tiče učinaka, i oni su različiti u oba slučaja. Kod histerika sve više dolaze do izražaja opisani prizori i sve se više povećava neuravnoteženost sposobnosti: pretvaranje, laž, oglupljivanje, bludno raspoloženje. To je rezultat iskustvenih činjenica na tim nesretnim žrtvama.

Kod mistika se, naprotiv, radi o stalnom porastu spoznaje, ljubavi prema Bogu i ljubavi prema bližnjemu. Kad imaju prilike, da poduzimaju kakvo djelo, da nešto osnuju, oni kod toga pokazuju zdravi sud, otvoren i odlučan duh, jaku volju, i to konačno sve bude okrunjeno uspjehom.

Sveta je Terezija osnovala do svoje smrti, unatoč mnogobrojnih protivljenja, 16 ženskih i 14 muških samostana.

Sveta je Koleta osnovala 13 samostana i popravila stegu u mnogo drugih. Gospođa Acarie, koja je bila u zanosnom sjedinjenju već sa 16 godina, bila je udata 30 godina, odgojila je šestero djece, popravila je imovno stanje svoje obitelji, koje je bilo stradalo nepromišljenostima njezinog muža i kad je postala udovica, pridonijela je osnutku Karmela u Francuskoj. Sveta Katarina Sijenska koja je umrla u 32. godini, i koja dugo vremena nije znala ni čitati ni pisati, igrala je vrlo važnu ulogu, u događajima onoga vremena, a posebno obzirom na povratak Pape u Rim, i to tako važnu ulogu, da ju je jedan povjesničar nazvao državnikom i to velikim državnikom.

5. MILOSTI KOJE BOG DAJE BEZ ZASLUGA DUŠA

Objave, o kojima smo govorili, Bog daje za osobnu korist pojedine duše. Darovane milosti što ih Bog daje bez zasluga duša, posve obratno, Bog daje za korist drugih.

To su, dakle, dragovoljni darovi, izvanredni i prolazni, koje Bog daje izravno za dobro drugih, i koji mogu neizravno poslužiti i za osobno posvećenje. Sveti ih Pavao spominje pod imenom darovi. U poslanici Korinćanima ih nabraja devet, a svi dolaze od istoga Duha:

1) Riječ mudrosti, koja nam pomaže, da shvatimo vjerske istine promatrane kao načela i da izvodimo zaključke, koji pomažu bolje shvatiti vjerske istine.

2) Riječ znanja, koja nam pomaže, da se okoristimo ljudskim znanjem za tumačenje vjerskih istina.

3) Dar vjere, ne sama krjepost, nego jedna posebna sigurnost koja je u stanju izvoditi čudesa.

4) Dar ozdravljivanja koji nije ništa drugo, nego moć ozdravljanja bolesnika.

5) Moć izvoditi čudesa i to za potvrđivanje božanske objave

6) Dar proroštva ili dar poučavanja, u ime Božje i po potrebi moći dokazati i potvrditi svoje učenje proročanstvima.

7) Razlikovanje duhova ili uliveni dar čitanja tajni srdaca i razlikovanja dobrog duha od zloga.

8) Dar jezika, koji je kod sv. Pavla dar molitve na stranom jeziku s nekim osjećajem ushićenja. Prema bogoslovima to je i dar govoriti više jezika.

9) Dar tumačenja ili sposobnost tumačiti strane riječi, koje su u pitanju (254).

Prema vrlo opravdanoj opasci sv. Pavla i sv. Tome, svi su ovi darovi daleko manje važni od ljubavi i posvećujuće milosti!

6. ĐAVOLSKI UTJECAJI

U želji da imitira božansko djelovanje u duši, đavao nastoji, da i sam izvodi svoju vlast ili bolje svoju tiraniju nad ljudima. Čas opsjeda dušu izvana, budeći strašne napasti, čas se opet nastanjuje u samom tijelu, i pokreće ga po svojoj volji, kao da bi mu on bio gospodar, s namjerom da zbuni i upropasti dušu. Prvi, redoviti i općeniti đavolski utjecaj je napastovanje i svi su u većoj ili manjoj mjeri tome podložni. Napast kao takva može doći od duha svijeta, iz naše na grijeh sklone duhovne mane, ali i od đavla. Ovdje nećemo govoriti o tim redovitim đavolskim utjecajima, nego o vanrednim. U prvom redu radi se o đavolskom opsjednuću, a u drugom slučaju o posjednuću.

Treba izbjegavati dvojako pretjerivanje obzirom na đavolsko djelovanje. Ima ih, koji đavlu pripisuju sva zla, što nas snalaze. To znači zaboraviti, da postoje u nama neka bolesna raspoloženja, koja ne pretpostavljaju nikakav đavolski utjecaj, da postoje, nadalje, zle sklonosti, kojima je izvor u trostrukoj požudi i da su ti naravni uzroci posve dovoljni, da njima protumačimo mnoge napasti... Ima i drugih koji, posve obratno, ni jedan događaj neće pripisati utjecaju đavla, zaboravljajući na ono, što nam Sveto pismo i predaja govore o đavolskom djelovanju.

Da se držimo zlatne sredine, treba se držati pravila, da prihvaćamo kao đavolske pojave samo one, koje imaju kakvo izvanredno obilježje, ili koje po svim svojim okolnostima ukazuju, da se radi o djelovanju zloga duha. Govorit ćemo prvo o đavolskom opsjednuću, a onda o posjednuću.

6.1. ĐAVOLSKO OPSJEDNUĆE

Opsjednuće je zapravo čitav niz trajnijih i žešćih napasti, nego što su redovite. Ono je vanjsko, kad utječe na vanjska sjetila ukazivanjima. Ono je nutarnje, kad izazivlje nutarnje, duboke utiske. Vrlo je rijetko to opsjednuće čisto vanjsko, jer đavao djeluje na sjetila samo zato, da lakše smete dušu. Ipak ima svetaca, koji – iako su bili opsjednuti na izvanjski način utvarama, svih mogućih vrsta-sačuvaše u svojoj duši potpuni mir.

Đavao može djelovati na sva vanjska osjetila. **Na vid**, prikazujući se čas u ogavnim oblicima, da zastraši osobe i da ih odvrati od vježbanja u krjepostima, kao što je to bio slučaj kod časne Majke Agneze de Langeac i kod mnogih drugih. Drugi puta se opet pokazuje u zavodljivim oblicima, da navuče dušu na zlo, kao što se često događalo svetom Alfonzu Rodriguezu.

Đavao može djelovati **na sluh**, tako da osobe, koje opsjeda, čuju riječi ili pjesme, koje su sadržajem bogohulne ili bludne, kako to čitamo u životu, bl. Margarete Cortonske. Ili se katkada čuje kao neko tapanje, da zastraši, kako se to katkada dogodilo svetoj Magdaleni de Pazzi i sv. župniku Arškom .

Đavao može djelovati **na opip** i to na dva načina: zadavajući udarce i rane, kako čitamo u bulama za kanonizaciju sv. Katarine Sijenske, sv. Franje Ksaverskog i u životu sv. Terezije i sv. župnika Arskog, katkada opet zagrljajima, koji

imaju za cilj izazvati na zlo, kako to sveti Alfonz Rodriguez pripovijeda sam za sebe.

Kako opaža o. Schram, ima slučajeva, kad su ta ukazivanja jednostavne halucinacije, koje nastaju uslijed živčanih uzbuđenja. I u tom slučaju su to sumnjive napasti.

Đavao djeluje i na nutarnja sjetila, **na maštu, pamćenje, i na strasti** da ih uzbuni. Kad čovjeka protiv njegove volje, salijeću nezgodne slike, možemo u tom gledati posebno djelovanje đavla ili kad je čovjek bez ikakvog razloga sklon na srdžbu, u tjeskobama na očaj, na instinktivne pokrete antipatije ili naprotiv na opasne nježnosti. Bez sumnje, katkada je vrlo teško znati, radi li se o pravom opsjednuću. Ali kad su te napasti iznenadne, žestoke, dugotrajne i teške za tumačenje naravnim uzrocima, možemo u tom vidjeti đavolsko djelovanje. U slučaju sumnje dobro je pitati za savjet katoličkog liječnika, koji bi morao ispitati, nisu li možda te pojave posljedica kakvog bolesnog stanja, koje bi se moglo ukloniti dobrom higijenom i terapijom.

Duhovno vodstvo. Treba zajedno spojiti najveću razboritost i očinsku dobrotu. Prije svega, ne vjerovati, bez ozbiljnih razloga, u pravo opsjednuće. Ali, radi se o njem, ili ne, duhovnik mora imati mnogo ljubavi i smilovanja prema pokorniku, kojeg napadaju strašne i dugotrajne napasti i pomagati mu mudrim savjetima.

Osobito će svoje pokornike podsjetiti na ono, što smo rekli o napastima, o načinu, kako ćemo im se opirati. Ako

se - u žestokom naletu napasti - dogodila kakva, neurednost bez ikakva pristanka volje, onda će ih upozoriti da **nema grijeha bez pristanka**. U slučaju sumnje će prosuditi, kao da grijeha nije bilo, barem ne teškoga, kad se radi o osobi, koja je redovito dobro raspoložena.

Kad se radi o gorljivim osobama, tada će se duhovni vođa pitati, nisu li te stalne napasti zapravo pasivne kušnje, o kojima smo govorili. I tada će, ako se u to uvjeri, dati tim osobama savjete, koji odgovaraju njihovom duhovnom stanju.

Ako je đavolsko opsjednuće moralno sigurno ili vrlo vjerojatno, mogu se upotrijebiti, privatne molitve za oslobađanje. U tom slučaju je dobro, da se na to i ne upozori osobu, nad kojom se kani moliti, ako se bojati, da ovakva izjava ne bi uznemirila i uzbunila njezinu maštu. Dosta je samo, da je upozorimo, da ćemo nad njom izmoliti jednu molitvu, odobrenu od Crkve.

6. 2. ĐAVOLSKO POSJEDNUĆE

Narav posjednuća.

Dva dijela sačinjava posjednuće: prisutnost đavla u tijelu zaposjednute osobe i vlast, koju on vrši nad tim tijelom - i preko njega - i na njegovu dušu. To zadnje valja rastumačiti. Đavao nije sjedinjen s tijelom kao što je duša sjedinjena s tijelom. On se odnosi prema duši kao vanjski pokretač i ako na nju djeluje, to biva posredstvom tijela u kojem boravi. On može izravno djelovati na tjelesne udove i vršiti na njih utjecaj da izvode svakovrsne pokrete. Neizravno djeluje i

na sposobnosti i to u onoj mjeri, u kojoj su one u svom djelovanju ovisne o tijelu.

Možemo kod posjednutoga, razlikovati dva različita stanja: stanje krize i stanje mira. Kriza je kao neka vrsta žestokoga napadaja, u kojem đavao pokazuje svoju tiransku moć, unoseći u tijelo neko grozničavo gibanje, koje se očituje u grčenju, nastupima bjesnoće, bezbožnim i bogohulnim riječima. Bolesnici - izgleda - gube tada svaki osjećaj za ono, što se s njima događa, i kad dođu k sebi, ne sjećaju se više ničega, što su rekli ili, bolje rečeno što je govorio i činio đavao preko njih. Oni osjećaju đavolsku navalu samo na početku. Iza toga, čini se, gube svijest.

Ima međutim od tog općenitog pravila iznimaka. O. Surrin, koji je i sam postao zaposjednut, egzorcizirajući Uršulinke iz Louduna, imao je svijest o svemu, što se događalo u njemu. On opisuje, kako je njegova duša bila razdijeljena, otvorena s jedne strane đavolskim utiscima, a s druge strane prepuštena djelovanju Božjem. Opisuje kako moli, dok mu se tijelo valja po zemlji. Nadodaje:

"Moje je stanje takvo, da mi preostaje vrlo malo čina, kad sam slobodan. Želim li govoriti, jezik me ne sluša. Za vrijeme Mise sam prisiljen, da se najednom zaustavim. Kod stola ne mogu prinositi zalogaje k ustima. Ako se ispovijedam, grijesi mi izmiču s pameti. Osjećam, da je đavao u meni, kao kod svoje kuće, i da ulazi i izlazi kako ga je volja".

U časovima mira ništa ne odaje prisutnost zloga duha. Rekao bi čovjek, da se povukao. Ipak se katkada ova prisutnost očituje nekom kroničnom slabošću, koja prelazi sva sredstva liječničke znanosti. Često se događa, da više demona, zaposjedne jednu te istu osobu. Općenito govoreći đavao zaposjeda samo grješnike. Ima, međutim, iznimnih slučajeva, kao što je i slučaj o. Surina.

Znakovi posjednuća.

Budući da ima živčanih i umnih oboljenja, ili slučajeva ludila, koji su u svojem vanjskom izgledu vrlo slični posjednuću, vrlo je važno da iznesemo neke znakove, po kojima bi se moglo prepoznati i razlikovati đavolsko posjednuće od bolesnih pojava.

Prema Rimskom Obredniku tri su glavna znaka, po kojima se može prepoznati posjednuće:

1. govoriti nepoznatim jezikom i to upotrebljavati više riječi, toga jezika ili razumjeti nekoga, koji ga govori
2. otkrivati daleke i tajne stvari
3. pokazivati snagu, koja nadmašuje dob ili stanje, i drugo slično. A što se više takvih pojava sastane, to je veći znak.

U nekoliko ćemo riječi rastumačiti svaki taj znak. **Upotreba nepoznatih jezika**. Da bi se to utvrdilo, treba provesti ozbiljni ispit o odnosnoj osobi, vidjeti nije li možda u prošlosti imala prilike naučiti neke riječi tih jezika. Nada-

lje, da li ona, mjesto da samo izgovara neke izraze, koje je naučila napamet, govori i razumije jezik, koji joj je doista nepoznat.

Otkrivanje nepoznatih stvari, što se ne može ni na kakav naravni način rastumačiti. I tu treba ozbiljno ispitati, stvar. Radi li se, na primjer, o dalekim stvarima, treba ispitati i biti siguran, nije li ih dotična osoba saznala putem, pisma, telegrama ili kakvog drugog naravnog sredstva. Ako se radi o budućim stvarima, treba čekati njihovo ostvarenje, da bismo vidjeli, jesu li se one ispunile upravo onako, kako je rečeno, i jesu li dovoljno točno izražene. Ne treba voditi nikakva računa o onim bespredmetnim proročanstvima, koja navješćuju velika zla, koja slijede iza sretnih uspjeha. Na taj bi način bilo vrlo lako steći glas proroka! Kad je činjenica dovoljno utvrđena, treba vidjeti i utvrditi, da li ta nadnaravna spoznaja dolazi od dobroga ili zlog duha, prema pravilima za razlikovanje duhova. I konačno, dolazi li od zlog duha, koji je upravo sada prisutan u zaposjednutome.

Pokazivanje snage, koja vidno prelazi sile dotične osobe, vodeći računa o njezinoj dobi, o njezinoj izvježbanosti, o njezinom bolesnom stanju, itd. Ima doista slučajeva razdraženosti, kad su sile dvostruko veće. Već smo rekli, da je pojava lebdenja, kad je dovoljno dokazana, nadnaravna, odnosno mimonaravna. Ima slučajeva, u kojima se - vodeći računa o okolnostima - to ne može pripisati Bogu ni anđelima. Moramo, dakle, u tom slučaju gledati znak đavolskog utjecaja!

Uz ove znakove možemo nadodati i one, koji se pokazuju iz učinaka, što ih je izazvala upotreba egzorcizama ili blagoslovljenih stvari, osobito, ako se to primjenjuje bez znanja osoba koje su navodno zaposjednute. Ima ih, na primjer, koji prilikom dodira jednom svetom stvari, ili dok se nad njim mole liturgijske molitve, upadaju u strašni bijes i užasno psuju. Ali taj je znak siguran samo kod onih, kod kojih se to radi bez njihova znanja. Naime, ako oni to opaze, mogu se i sami, a ne đavao, razbjesniti bilo zbog svoga straha i bijesa na sve, što je religiozno, bilo da se samo pretvaraju.

Nije, dakle, lako prepoznati pravo posjednuće i nikad ne možemo biti dovoljno oprezni, prije nego se izjasnimo.

Razlika između posjednuća je živčanih poremećaja. Iskustvo, što ga imamo od osoba, koje su bolovale od živčanih poremećaja, pokazalo je, da postoji neka sličnost između ovih bolesnih stanja i vanjskog vladanja zaposjednutih. Tome se ne moramo čuditi. Đavao može prouzročiti bilo živčane bolesti, bilo vanjske pojave koje su veoma slične ovim živčanim. I to je još jedan razlog više, da treba biti vrlo suzdržljiv u tim sudovima o navodnim slučajevima posjednuća.

Ali ta se sličnost odnosi samo na vanjsko držanje, koje samo po sebi ne pruža nikakva dokaza za zaposjednuće. Još se nije našlo živčano bolesnih, koji govore nepoznatim jezicima, otkrivaju tajne srca ili da proriču budućnost točno i sigurno. To su rekli smo već, pravi znakovi posjednuća.

Kad ih uopće nema, možemo vjerovati, da se radi o običnoj živčanoj stvari.

Ako su se koji puta egzorcisti prevarili, to se dogodilo samo zato, što su se udaljili od pravila, koja je dao Obrednik. **Da bi se izbjegle ovakve zablude, zgodno je i dobro je, da stvar ne ispita samo svećenik, nego i katolički liječnici.**

Tako o. Debreyne, koji je bio liječnik prije svoga ulaska u Trapistički red, pripovijeda, kako je imao slučaj s jednom ženskom zajednicom, koji je imao velike sličnosti s onim slučajem uršulinki u Loudunu. On ih je za kratko vrijeme izliječio naravnim sredstvima, posebno ustrajnim i različitim ručnim radom.

Posebno valja biti oprezan u slučajevima umišljenog posjednuća. Može se dogoditi, da stvarni slučaj posjednuća kod onih koji su bili svjedoci tog slučaja, izazove živčano stanje i rastrojenost koja je izvana sasvim slična posjednuću. Najbolji način, da se to izbjegne jest da se udalje osobe, koje su tome sklone i da se uklone iz sredine, u kojoj su došle do tog živčano rastrojenog stanja.

Lijek protiv posjednuća. Ti su lijekovi, općenito govoreći, svi oni, koji mogu umanjiti djelovanje đavla na dušu, očistiti dušu i ojačati volju protiv đavolskih nasrtaja. A na posebni način, lijek protiv posjednuća su egzorcizmi (zaklinjanja).

Općeniti lijekovi. Upotrijebit će se sve ono, što smo već spomenuli kad smo govorili o đavolskim napastima. Jedan od najuspješnijih lijekova i sredstava je **čišćenje duše u dobroj ispovijedi, a posebno u općenitoj ispovijedi, koja udaljuje od nas oholog i nečistog duha, ponizuje nas i posvećuje. Obrednik savjetuje, da se uz to nadoda post, molitva i sv. Pričest.**

Što je čovjek čistiji i umrtvljeniji, i đavao ima manje utjecaja na njega. A po sv. Pričesti dolazi u nas. Onaj, koji je svladao đavla.

Sakramenti i blagoslovljeni predmeti su također vrlo moćno sredstvo zbog molitava, što ih je Crkva molila, blagoslivajući te stvari. Sveta je Terezija imala posebno pouzdanje u blagoslovljenu vodu, a to pouzdanje nije bez temelja, jer Crkva uz nju veže moć udaljiti đavla. Ali se treba njome služiti s velikom vjerom, ponizno i pouzdano.

Raspelo, znak svetog Križa, a napose prave relikvije križa Isusova su đavlu strašne, jer je pobijeđen na Križu: "Da onaj, koji je na drvetu iznio pobjedu, na drvetu bude i svladan po...". Iz istog se razloga zli duh mnogo boji i zazivanja Imena Isusova, koje, prema obećanju samog Učitelja, ima čudesnu moć, da tjera u bijeg vragove.

Egzorcizmi (zaklinjanja)

Budući da je Isus Krist svojoj Crkvi ostavio vlast izgoniti đavole, ona je odmah u početku ustanovila red egzorcista, kojima će povjeriti vlast, da stavljaju ruke nad zaposjed-

nute, bilo krštene bilo katekumene. A kasnije je sastavila i molitvene obrasce, kojima su se pri tom imali služiti. Ali kako se za vršenja teške egzorcističke službe traži mnogo znanja, krjeposti i opreznog nastupanja, ta je vlast danas vezana i mogu je na svečani način izvršavati samo izabrani svećenici, koje je za to izabrao biskup. Ipak svećenici mogu obavljati privatne molitve oslobađanja, koristeći se crkvenim molitvama ili drugim obrascima.[4] I laici mogu moliti te molitve, ali, jasno, ne u ime Crkve.

Obrednik propisuje način, kako treba postupati i daje egzorcistima veoma mudre upute. Mi ovdje možemo iznijeti samo glavne. Kad je posjednuće jednom utvrđeno i kad je postignuto ovlaštenje za izvršenje egzorcizma, onda se treba za to pripremiti.

Vrlo je preporučeno, da se dotični svećenik pripravi za tu važnu službu poniznom i iskrenom ispovijedi, da đavao ne uzmogne predbacivati egzorcistima njihove pogrješke. A osim toga neka se pripravi postom i molitvom, jer se taj rod izgoni samo tim sredstvima.

Općenito govoreći, egzorcizmi se imaju obavljati u crkvi ili kapeli, osim ako se iz vrlo važnih razloga razborito odluči, da ih se obavlja u kakvoj posebnoj prostoriji. U svakom slučaju neka egzorcist ne bude sam sa zaposjednutom osobom. U njegovoj se pratnji moraju nalaziti ozbiljni i po-

---

[4] Ove molitve kao i prikaz novog obrednika za egzorcizam možete naći u dodatku knjižice *Pobožnost Duhu Svetome,* Sav Tvoj, Zagreb 2000.

božni svjedoci, dosta jaki, da drže bolesnika u njegovim napadima. Ako se radi o ženi, treba da budu prisutne, - da je drže - žene, koje su prokušane u razboritosti i krjeposti. I svećenik će kod toga pokazivati najveću suzdržljivost i čednost.

Nakon što je izmolio propisane molitve, egzorcisti, će nastaviti pitanjima. On mora postavljati pitanja, autoritativno i ograničili se samo ona pitanja, koja su potrebna, i koja savjetuje Obrednik, npr. za broj i imena duhova koji zaposjedaju dotičnu osobu. Onda ga se pozove, da se izjasni, kada će otići i koji će znak dati, po kojem će se poznati, da je izašao, prijeteći mu se – opre li se - da će se povećati njegove paklene muke razmjerno s njegovim opiranjem.

U tu će se svrhu upotrebljavati upravo ona zaklinjanja, koja ga - čini se - više ljute, kao što je zazivanje Isusova Imena i Marijina, križanje i škropljenje blagoslovljenom vodom. Prisiliti ih treba, da se prostru pred presvetom Euharistijom ili pred Raspelom ili svetim moćima. Treba brižljivo izbjegavati svaku brbljavost, znatiželjna i radoznala pitanja. Ako nečisti duh daje zajedljive ili smiješne odgovore, ili ako skreće s pitanja, tada mu valja naložiti autoritativno i dostojanstveno da šuti.

Ne smije se dopustiti svjedocima egzorcizma, kojih uostalom mora biti samo malo, da postavljaju pitanja. Oni neka budu tihi i neka šute i neka se mole zajedno s Onim,

koji izgoni đavole. Egzorcist ne smije, unatoč vlasti koju ima, određivati na koje mjesto će otputovati đavla. On se ima ograničiti na to, da istjera zlog duha, prepuštajući njegovu sudbinu Božjoj pravdi. Egzorcizmom treba nastaviti više puta, i više dana, s razmacima odmora, sve dotle dok đavao ne izađe ili barem ne pokaže spremnost da to učini.

Kad je oslobođenje od posjednuća utvrđeno, egzorcist moli Boga da zabrani đavlu ikada se vratiti u tijelo, koje je morao napustiti. Zahvaljuje Bogu i poziva oslobođenu osobu, da Ga blagoslivlja i brižno se čuva svakog grijeha, da opet ne padne pod vlast zlog duha.

Sadržaj